

ORSAKER TILL ETT HOT-SPOT FÖR MISSHANDELSFALL

Leder mer detaljerade kartor, tidsangivelser och
teoretisk vägledning till bättre brottsorsaksanalys?

Johan Bjuremo & Johan Stjernkvist

Handledare: Henrik Andershed

Kriminologi III

VT 18

Orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall

Sammanfattning

Denna studie undersökte huruvida mer information i form av mer detaljerade kartor, tidsangivelser och teoretisk vägledning kunde leda till fler identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta. Studien undersökte även i vilken utsträckning det fanns skillnader inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet. Urvalet bestod av totalt 116 respondenter fördelat på 73 kvinnor, 42 män och en person som uppgav annat (16 poliser, 17 samordnare, 7 strateger, 14 övriga yrkesverksamma och 59 lekmän/universitetsstudenter). Respondenterna fick besvara en enkät via webben där hot-spot för misshandelsfallen presenterades i sex olika informationsnivåer. Resultaten visade en signifikant ökning av antalet identifierade brottsorsaker inom samtliga yrkesgrupper och erfarenhetsgrupper. Vi drar därför slutsatsen att mer detaljrika kartor, information om tidsangivelser och teoretisk vägledning vid orsaksanalyser leder till att fler korrekta brottsorsaker kan identifieras, oavsett yrkesgrupp eller grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet. I framtiden skulle denna kunskap kunna resultera i att brottsorsaksanalyser utförs mer detaljerat och således skulle mer effektiva brottsförebyggande åtgärder kunna implementeras.

Nyckelord: brottsorsaksanalys, karttyper, tidsangivelser, vägledning, yrke, erfarenhet.

Causes of a hot spot for assaults

Abstract

This study examined whether more detailed maps, time charts and theoretical guidance could lead to better criminal analyzes into a hot spot for assaults. The study also examined the extent to which there were differences within and between different occupational groups as well as within and between groups with different experience in crime prevention. The sample consisted of a total of 116 respondents, divided among 73 women, 42 men and one person who did not want to state sex (16 policemen, 17 coordinators, 7 strategists, 14 other professionals and 59 laymen / university students). Respondents received a survey via the web where hot spot for assault was presented in six different levels of information. The results showed a significant increase in the number of identified causes of crime in all professions and experience groups. Therefore, we conclude that more detailed maps, information on timing and theoretical guidance on criminal analyzes will lead to the identification of more accurate causes of crime, irrespective of occupational groups or groups with different experience in crime prevention. In the future, this knowledge could result in criminal analyzes being conducted in a more detail way and thus more effective crime prevention measures could be implemented.

Key words: crime analysis, map types, timing, guidance, occupation, experience.

Criminology III, Spring 2018. Supervisor: Henrik Andershed

Innehållsförteckning

Orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall	1
Kunskapsbaserande brottsförebyggande arbete	1
Teoretisk grund för hot-spots och hot-times	3
Kartors roll för brottsorsaksanalyser	4
Olika typer av kartor och olika typer av information	5
Vägledning vid orsaksanalyser	7
Vilken bakgrund och egenskaper är bäst att ha som brottsanalytiker	8
Kunskapsluckor och syfte	9
Metod	11
Deltagare	12
Material	13
Procedur	20
Statistiska analyser	24
Resultat	25
Diskussion	33
Referenser	40

Orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall

För att effektivt kunna förebygga brott kan fokus inte endast ligga på händelseinriktat arbete, vilket innebär att reagera först när ett brott inträffar eller har inträffat (Lum, Koper & Telep, 2011; Goldstein, 1979). Istället krävs att brottsförebyggare blir bättre på att analysera de potentiella bakomliggande orsakerna till brotten på lokala platser där brotten sker så att dessa kan motverkas i framtiden (Brottsförebyggande rådet, 2016). Hur och varför brott ser ut som de gör är viktiga frågor att kunna besvara för att komma underfund med dess potentiella orsaker. Därför är det viktigt med orsaksanalyser, vilket innebär att undersöka och analysera sammanhang som leder till brottslighet. För att lättare kunna se hur brott fördelar sig geografiskt är kartor ett användbart verktyg för att exempelvis identifiera hot-spots. Hot-spots är geografiska platser som karaktäriseras av höga koncentrationer av brott. Kompletteras dessa kartor med information i form av tidsangivelser för när brotten begåtts kan även hot-times identifieras. Hot-times innebär att brotten är koncentrerade till vissa tidpunkter på dygnet, vissa veckodagar eller säsonger etcetera. Idag finns mer utvecklade kartor, såsom satellitkartor och gatuperspektivskartor, vilka kan bidra med mer information om brottsplatsens geografiska utformning (Brottsförebyggande rådet, 2016; Brottsförebyggande rådet, 2014; Vandeviver, 2014). Vid brottsorsaksanalyser kan även befintliga kriminologiska teorier vara till hjälp då förståelse för brottens uppkomst kan fås via dessa (Brottsförebyggande rådet, 2018). Syftet med denna studie är således att undersöka huruvida mer information i form av mer detaljerade kartor, tidsangivelser och teoretisk vägledning kan leda till fler identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta. Det kommer även undersökas i vilken utsträckning det finns skillnader inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet.

Kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete

Brottsförebyggande arbete handlar om att påverka orsakerna till att brott begås genom att reducera dess möjligheter att uppstå (Goldstein, 1979, 1990). Statskontoret (2016) gjorde en utvärdering av Polisens omorganisation som bland annat visade på att det brottsförebyggande arbetet kan och ska bedrivas mer effektivt. I den enkät Statskontoret delade ut svarade majoriteten av de deltagande lokalpoliserna att de främst arbetar med att hantera oförutsedda händelser, det vill säga händelseinriktat arbete (Lum, Koper & Telep, 2011; Statskontoret, 2016). Svensk polis huvudfokus ligger således inte på det brottsförebyggande arbetet och denna syn stärks ytterligare i Brottsförebyggande rådets (2013) rapport där det framgår att polisarbete ofta verkar bedrivas utifrån eget bevåg och spontanitet snarare än utifrån ett identifierat kartlagt problem.

Brottsförebyggande arbete ska inte enbart bedrivas av polisen utan kommuner och landsting har också ett ansvar. I de flesta kommuner runt om i Sverige återfinns lokala brottsförebyggande råd som i samverkan med polis arbetar för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället (Brottsförebyggande rådet, 2016; Regeringskansliet, 2018; Sveriges Kommuner och Landsting, 2016).

För att bedriva ett så effektivt brottsförebyggande arbete som möjligt menar Brottsförebyggande rådet (2016) att arbetet bör vara kunskapsbaserat. Detta arbetssätt innebär att kartlägga lokala problembilder och basera brottsförebyggande åtgärder på orsaksanalyser utifrån tidigare forskning och erfarenheter (Brottsförebyggande rådet, 2016).

Brottsförebyggande rådet hänvisar till en problemorienterad modell de tagit fram som genomförs i fem steg där de tre första stegen, kartläggning, orsaksanalys samt val av åtgärd, är av relevans för denna studie. Problemorienterat arbete syftar till att analysera de potentiella orsaker som ligger till grund för att brott kan uppstå, för att därefter kunna skraddarsy insatser som brottsförebyggande åtgärder (Brottsförebyggande rådet, 2014a; Goldstein, 1990). Detta arbetssätt kan likställas med den modell som Polisen använder sig av i sitt problemorienterade arbete som kallas SARA. Båda modellerna har sin kärna i att verka brottsförebyggande och att åtgärder ska baseras på tidigare kunskap (Brottsförebyggande rådet, 2016; Goldstein, 1979; Sidebottom & Tilley, 2010). SARA står för scanning, analysis, response och assessment, vilket kan översättas till kartläggning, orsaksanalys, åtgärd och utvärdering (Brottsförebyggande rådet, 2014a; Sidebottom & Tilley, 2010). Modellen innefattar olika steg som det lokala polisiära arbetet bör följa för att bedriva ett så effektivt brottsförebyggande arbete som möjligt.

Det första steget i modellen, kartläggning, innebär att identifiera problemet. Ett problem kan beskrivas som återkommande negativa händelser eller brott på en specifik plats och som skett över en längre tidsperiod (Clarke & Eck, 2006). Genom att använda sig av statistik och kartor kan mönster i brottsligheten identifieras och gestaltas i form av exempelvis hot-spots (Sherman & Weisburd, 1995). Tidigare studier har använt kartor som tillvägagångssätt för att kunna identifiera hot-spots och betonar vikten av en ordentligt genomförd kartläggning (Braga, Weisburd, Waring, Green Mazarolle, Spelman & Gajewski, 1999; Sherman & Weisburd, 1995; Weisburd & Lum, 2005).

Nästa steg i SARA- modellen, orsaksanalys, handlar om att ta reda på de potentiella bakomliggande orsakerna till problemet (Sidebottom & Tilley, 2010). I dessa analyser undersöks sammanhang som kan leda till att brott begås. Förståelse för den lokala problembilden och dess förhållanden är viktig att ta hänsyn till då samma brott kan se olika ut

på olika platser i landet med olika bakomliggande orsaker. Eftersom brotten ser olika ut måste åtgärderna skraddarsys och anpassas till den lokala kontext som brotten skett i innan de sätts in för att minska problemet. Detta utgör modellens tredje steg (Goldstein, 1979; Brottsförebyggande rådet, 2016). I det fjärde steget, utvärdering, utvärderas både implementeringsprocessen och effekterna av åtgärden (Sidebottom & Tilley, 2010). Enligt SARA-modellen är det först efter att kartläggningen har genomförts som orsaksanalysen kan påbörjas och resultatet utifrån denna avgör vilka prioriteringar som ska göras och vart åtgärderna bör riktas. Detta innebär att det brottsförebyggande arbetet effektiviseras då resurser kommer läggas där de behövs som mest (Brottsförebyggande rådet, 2014a; Braga, Weisburd, Waring, Green Mazarolle, Spelman & Gajewski, 1999; Sherman & Weisburd, 1995; Weisburd & Lum, 2005). Enligt en tidigare studie gjord i Minneapolis visade denna på att endast tre procent av stadens gator innefattade hälften av alla brott som inträffade i staden (Sherman & Weisburd, 1995). Tack vare att dessa tre procent kunde identifieras med hjälp av SARA-modellen kunde således åtgärder riktas mot en relativt avgränsad yta men ändå få stor brottsförebyggande effekt. De tre procenten skulle kunna anses utgöra en hot-spot och om åtgärder riktas mot olika hot-spots visar en systematisk översikt att brottsligheten kan minska i hela området (Braga, Hureau och Papachristos, 2012).

Enligt Brottsförebyggande rådets samverkansrapport (2016) är detta ett arbetssätt som bör råda i Sveriges kommuner och landsting. Trots det visar Brottsförebyggande rådets senaste rapport från 2018 att det finns stora kunskapsbrister i hur brottsförebyggande arbete ska bedrivas. Om kartläggning och orsaksanalys inte görs grundligt ökar risken att åtgärder sätts in på fel grunder och kommer således sakna brottsreducerande effekt (Brottsförebyggande rådet, 2016).

Teoretisk grund för hot-spots och hot-times

Tidigare forskning har visat att brott inte är ett slumpmässigt fenomen utan kan istället ses som mönster och koncentrationer till vissa platser i ett samhälle vilket betyder att vissa personer, geografiska platser eller objekt är mer brottsutsatta än andra (Brantingham & Brantingham, 1981, 1995; Horopoulos & Porter, 2014). Dessa mönster och koncentrationer har tidigare i studien benämnts som hot-spots. Teoretiskt skulle denna utsatthet kunna förklaras utifrån *rutinaktivitetsteorin* som menar att ett brott begås när en motiverad gärningsperson sammanträffar med ett lämpligt offer/objekt i tid och rum utan närvaro av kapabla väktare (Clarke & Eck, 2006). Finns inga kapabla väktare som skyddar det lämpliga offret/objektet kan gärningspersonen bli mer motiverad att begå brottet. Ett exempel på detta skulle kunna vara ett parkeringshus vars bilar vid upprepade tillfällen utsätts för inbrott.

Parkeringshuset saknar kapabla vaktare i form av övervakningskameror och vaktarrondering, vilket gärningspersonerna är medvetna om. Således blir dessa mer motiverade till att begå brottet då bilarna anses som lämpliga objekt. Hela parkeringshuset kan därmed ses som en hot-spot för bilinbrott.

När höga koncentrationer av brott istället inträffar vid specifika tider kallas dessa hot-times (Brottsförebyggande rådet, 2014b). Dessa kan koncentrera sig till vissa månader på året, dagar i veckan eller tider på dygnet. Cykelstölder inträffar exempelvis mer frekvent under sommarmånaderna då klimatet i Sverige är mer gynnsamt för cykel som transportmedel jämfört med vintermånaderna. Detta bidrar till att fler cyklar parkeras på offentliga platser vilket underlättar för gärningspersoner att komma åt dem. Då cyklar parkerade på offentliga platser nattetid inte övervakas i en stor utsträckning kan det anses att de saknar kapabla vaktare och cyklarna kan då enligt rutinaktivitetsteorin ses som lämpliga objekt vilket gör gärningspersoner mer motiverade (Brottsförebyggande rådet, 2018). Sommartider i Sverige kan således ses som en hot-time för cykelstölder.

Ett annat exempel på en hot-time är en studie som utfört en kartläggning över brott i Köln, Tyskland (Wolff & Asche, 2009). I deras kartläggning kunde de se mönster för när personrån begicks. Det datum som var mest drabbat, en så kallad hot-time för personrån identifierades. Efter vidare undersökning kunde de konstatera att det var premiärdatumet för en årlig karneval, vilket medförde att fler individer rörde sig på offentliga platser. Detta i sig belyser vikten av att kartlägga den lokala problembilden.

Kartors roll för brottsorsaksanalyser

Användning av kartor har blivit en integrerad del av orsaksanalyser allt eftersom den digitala tekniken förbättrats (Boba Santos, 2013). Utöver den grundinformation som en karta ger med exempelvis gatuadresser och parkområden kan ytterligare information för dessa adderas. Genom att märka ut restauranger, pubar, busshållplatser etcetera kan dessa kompletteras med information om objektet. För en pub skulle information om dess stängningstid kunna adderas (Brottsförebyggande rådet, 2000). Forskning har visat på att tiden på dygnet kan påverka brottsligheten och i pub- och restaurangmiljö kan detta förklaras genom att längre öppettider kan leda till fler fall av våldsbrott då gäster kan nå en högre berusningsgrad (Brantingham & Brantingham, 1981; Clark, 1980, 1983; Cornish & Clarke, 1986; Scott & Dedel, 2006; Kypri, Jones, McElduff & Barker, 2011; Rossow & Norström, 2012).

En tidigare studie (Paulsen, 2004) har dock visat på att även om information finns tillgänglig angående den geografiska plats där brotten inträffat så är det inte en självklarhet att denna utnyttjas. I studien utfördes ett experiment på en poliskår i Philadelphia där poliserna

ombads placera ut de fem mest brottsdrabbade områdena i staden. Till sin hjälp hade de erbjudits information i form av månads, veckodags- och dygnsvariationer samt geografisk information om vart brotten vanligtvis begicks. Dessa jämfördes senare med den faktiska bilden över brottslighet i staden. Resultatet visade att endast två av de fem brottsdrabbade områdena hade satts ut på rätt plats. Förklaringen uppgavs vara att kartorna inte gav poliserna någon information de inte redan hade och studien menar att poliser behöver mer utbildning i hur en karta ska tydas och hur brottsmönster identifieras. Mer information på karta behöver således inte leda till bättre orsaksanalyser om inte praktiker har den kunskap och förståelse som krävs finns till att använda denna på rätt sätt.

Olika typer av kartor och olika typer av information

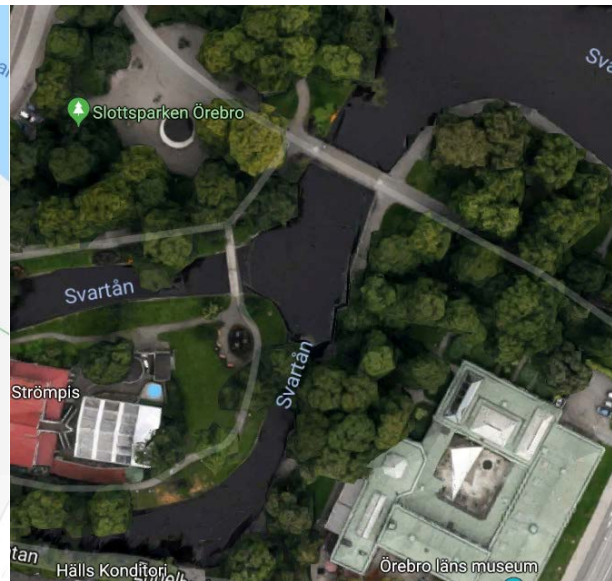
Som tidigare nämnts har teknologin gått framåt när det gäller framställandet och användandet av kartor. Denna studie kommer använda sig av tre olika typer av digitala geografiska kartor, vilka återfinns nedan. Den traditionella kartan (se Figur 1) ger den mest grundläggande geografiska informationen. Det som kan utläsas från denna karta vid en kartläggning är gatuadresser, parker, kända landmärken och byggnader. Denna kan även kompletteras med mer informerande text, så kallade platsetiketter, som kan märkas ut i form av busshållplatser, parkeringshus eller krogar (Brottsförebyggande rådet, 2000).

En uppgradering av den traditionella kartan är satellitkartan (se Figur 2).

Samma information erhålls som i den traditionella, men utöver denna finns mer visuell information att tillgå då satellitkartan består av ett fotografi sett ovanifrån där olika inzoomningsmöjligheter finns (Vandeviver, 2014). Detta resulterar i en mer detaljerad karta där exempelvis buskage kan urskiljas samt hur byggnaders faktiska utseende.

Figur 1. Skärmbild från Google Maps på en traditionell karta över Slottsparken, centrala Örebro.

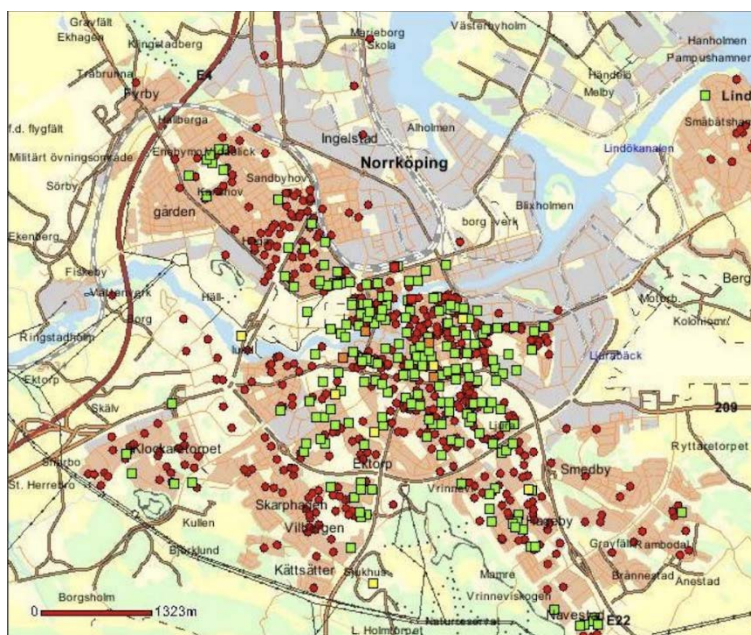
Figur 2. Skärmbild från Google Maps på en satellitkarta över Slottsparken, centrala Örebro.

År 2007 lanserade Google Maps en ny typ av karta som tillåter användaren att komma ner på gatunivå och således få ett gatuperspektiv av platsen. Dessa kartor är tredimensionella med 360 graders panorama-vy vilket ger användaren möjlighet att utforska städer virtuellt (se Figur 3) (Vandeviver, 2014; Vincent, 2007).

Figur 3. Skärmbild från Google Maps gatuperspektiv över Slottsparken, centrala Örebro.

Trots att fler och tydligare geografiska detaljer erhålls via en satellitkarta används den inte i någon större utsträckning av exempelvis Polismyndigheten vid deras kartläggningar. Deras kartläggningssystem bygger istället på den traditionella kartan (se Figur 4) men kompletteras med information om inrapporterade händelser och brott (Rikspolisstyrelsen, 2010).

Figur 4. Skärmbild från Polisens kartläggningsverktyg Hobit över centrala Norrköping. Olika färger på prickarna symboliserar olika stor mängd av händelser.

I en jämförelse mellan de olika kartorna från Google Maps ses en ökad detaljrikedom, det vill säga att mer geografisk information fås. Även fast den traditionella kartan ger information i form av geografisk utformning och platsetiketter finns det bättre alternativ att använda sig av som skulle kunna ge användaren än mer geografisk information, exempelvis satellitkartan. Polisen är sannolikt de som gör flest brottsorsaksanalyser i Sverige och sett till deras kartläggningsverktyg i form av Hobit, som kan liknas vid den traditionella kartan, kan flera viktiga detaljer vid identifieringar av brottsorsaker gå förlorade eftersom denna inte återger information om hur platsen som undersöks ser ut. Denna information kan istället fås igenom satellitkartan och gatuperspektivskartan. Därför är det av intresse för denna studie att undersöka huruvida mer information på karta kan leda till flera identifierade brottsorsaker.

Vägledning vid orsaksanalyser

Vilken typ av information som presenteras i samband med en karta kan ha betydelse för den analys som ska göras (Kaplan, Kennedy & Miller, 2011). Utöver den geografiska information

som ges i en karta menar Brottsförebyggande rådet (2018) att ytterligare information i form av teoretisk vägledning är av stor vikt vid dagens orsaksanalyser. De betonar vikten av att få råd och exempel att utgå ifrån när orsaksanalysen ska genomföras. Detta motiverar denna studie att ge respondenterna teoretisk vägledning för att undersöka huruvida orsaksanalyserna kan förbättras. Den vägledning denna studie ämnar att ge respondenterna har sin utgångspunkt i rutinaktivitetsteorin vilket även Brottsförebyggande rådet (2018) hänvisar till att använda sig av vid orsaksanalyser. Tanken är att när orsaksanalysen genomförs ska denna vägledning minimera risken för respondenterna att missa relevant information utifrån de tre perspektiven i rutinaktivitetsteorin; det situationella, brottsoffer- och gärningsmannaperspektivet.

Det situationella perspektivet innebär att orsaker till brott eftersöks i den specifika situationen. Forskning har visat att brott inte sker jämnt fördelat över ett område utan det finns ofta specifika platser dit brotten koncentreras (Brantingham & Brantingham, 1981, 1995; Goldstein, 1979, 1990; Sherman & Weisburd, 1995). Faktorer såsom exempelvis hur många människor som rör sig på eller använder platsen, belysningens bristande kvalitet, byggnaders utformning samt om det finns någon form av övervakning av platsen kan vara bakomliggande orsaker till att brott inträffar (Brottsförebyggande rådet, 2016).

I brottsofferperspektivet eftersöks faktorer som kan finnas hos offret som har utsatts, exempelvis dennes uppträdande vid berusning. Utsatthet sker ofta vid upprepade tillfällen och därför är det nödvändigt att undersöka vilka faktorer som kan ligga bakom detta för att minska utsattheten (Brottsförebyggande rådet, 2016).

Gärningspersonsperspektivet innebär att söka efter faktorer som kan förklara varför en person begått ett brott. Hur lätt ett offer är att angripa eller hur lättprovocerad gärningspersonen är, är exempel på sådana faktorer som kan vara avgörande (Brottsförebyggande rådet, 2016). Dessa perspektiv går att koppla till rutinaktivitetsteorin för att få en djupare förklaring till varför brott begås.

Vilken bakgrund och egenskaper är bäst att ha som brottsanalytiker?

Inga tidigare studier har hittats som säger något om huruvida ett visst brottsförebyggande yrke skulle lämpa sig bättre för att göra brottsanalyser. Inte heller har några tidigare studier hittats som undersöker värdet av brottsförebyggareerfarenhet när det gäller att identifiera fler brottsorsaker. Att göra orsaksanalyser är något komplext vilket medför att det är svårt att uttala sig om vilken bakgrund eller egenskaper en brottsanalytiker bör besitta för att göra ett så bra arbete som möjligt. Utöver akademisk bakgrund eller tidigare erfarenhet av brottsförebyggande arbete krävs det att en brottsanalytiker besitter en viss grad av teknisk

förmåga (Boba Santos, 2013). I dagsläget utgörs en central del av orsaksanalyser via datorer och olika utvecklade mjukvaruprogram. Ett exempel på detta är som tidigare nämnt Polisens framtagna kartläggningsverktyg Hobit.

En amerikansk artikel belyser problemet med avsaknaden av en tydlig definition av vilka kvalifikationer som krävs för att kunna anställas som brottsanalytiker (Amendola & Jones, 2010). Artikelnen hänvisar till ett dokument utvecklat av IACA (the International association of crime analysts) där de sammanställt olika typer av kompetenser en brottsanalytiker bör besitta. Enligt IACA ska en brottsanalytiker ha kunskap om olika brottskategorier, allt ifrån gängkriminalitet till vilken inverkan alkohol och droger har på brott. De ska även förstå de socioekonomiska, kulturella, psykologiska, biologiska samt situationella förhållanden som kan ha påverkan på brottsligt beteende (IACA, 2014). Vidare bör en brottsanalytiker kunna identifiera hot-spots och sedan koppla dessa till demografiska faktorer (Clarke & Eck, 2006). Utöver identifiering av hot-spots bör en brottsanalytiker veta vilka åtgärder som är effektiva utifrån den lokala problembilden (Clarke & Eck, 2006).

Som nämndes tidigare rörande teknisk förmåga belyser även IACA (2014) vikten av att kunna beräkna och analysera veckodags- och dygnsvariationer i brott men även brott på lång sikt för att kunna förutspå eventuella framtida brottstrender. De menar vidare att både kvantitativa och kvalitativa data samt hur dessa kan summeras och analyseras är en väsentlig kunskapskälla hos en brottsanalytiker samt förståelsen för hur brottsstatistik bör tolkas och användas. Dessa statistiska färdigheter kan användas till att förstå och jämföra olika typer av brottsstatistik, både på ett lokalt och ett nationellt plan. Slutligen menar IACA (2014) att en brottsanalytiker bör veta hur ny information inhämtas via olika databaser för att hela tiden vara uppdaterad på ny forskning och dess förändringar inom det kriminologiska ämnet.

Kunskapsluckor och syfte

Enligt det kunskapsbaserade arbetssättet behövs gedigna och precisa kartläggningar för att kunna göra orsaksanalyser av hög kvalitet och således förstå den lokala problembilden. Då inga tidigare studier har undersökt i vilken utsträckning olika karttyper kan vara till hjälp vid orsaksanalyser kan detta ses som en kunskapslucka i ämnet. På grund av detta finns heller inga jämförelser mellan olika yrkesgrupper som arbetar med brottsförebyggande frågor och om det finns någon skillnad i hur hjälpta dessa blir av olika karttyper vid orsaksanalyser. Tidigare studier har dock undersökt skillnaden i den geografiska information som går att utläsa från olika karttyper men inte ur ett kriminologiskt perspektiv kopplat till orsaksanalyser. Inga studier har heller undersökt om antalet år av brottsförebyggande erfarenhet skulle kunna påverka de orsaksanalyser som görs. Därför anser denna studie det

intressant att kunna jämföra olika yrkesgrupper med olika lång erfarenhet och se om det finns skillnader i analytisk förmåga mellan dessa när de får tillgång till mer geografiskt detaljerade kartor i form av satellit- och gatuperspektivskartor. I synnerhet eftersom den svenska polisen fortfarande använder en relativt gammal typ av karta i deras geografiska kartläggningsverktyg när tidigare studier visat på flera fördelar med de nya karttypernas förmåga att återge bättre geografisk information (Vandeviver, 2014).

Syftet med denna studie är således att undersöka huruvida mer information i form av mer detaljerade kartor, tidsangivelser och teoretisk vägledning kan leda till fler identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta. Det kommer även undersökas i vilken utsträckning det finns skillnader inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet. Frågeställningarna som ska besvaras i denna studie är följande:

- 1) I vilken utsträckning leder information i form av traditionell karta, satellitkarta och gatuperspektivkarta till flera identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta? Hur ser detta ut inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet?
- 2) I vilken utsträckning leder mer information i form av misshandelsfallens veckodags- och dygnsvariationer till flera identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta, utöver tidigare given information i form av traditionell karta och satellitkarta? Hur ser detta ut inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet?
- 3) I vilken utsträckning leder mer information i form av teoretisk vägledning om vad som kan vara orsaker till flera identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta, utöver tidigare given information i form av traditionell karta, satellitkarta och gatuperspektivkarta samt information om misshandelsfallens veckodags- och dygnsvariationer? Hur ser detta ut inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet?

Studiens första hypotes är att varje informationsnivå i form av utvecklade karttyper kommer leda till fler identifierade orsaker för hela urvalet. Eftersom informationen blir mer detaljerad för varje nivå i enkäten bör respondenterna identifiera fler orsaker då ny information presenteras i dessa. Oavsett vilken yrkesverksam bakgrund som respondenten har borde dennes förståelse för situationen utvecklas då informationen i de olika nivåerna i enkäten presenteras kumulativt. Argumentationen för detta är att ju mer information som finns

tillgänglig, desto fler brottsorsaker bör kunna identifieras, vilket också stöds av Brottsförebyggande rådet (2018).

Studiens andra hypotes är att respondenter med mer erfarenhet inte kommer att bli hjälpta i lika stor utsträckning som de med mindre erfarenhet. Denna hypotes bygger på att respondenter med mer erfarenhet förmodas ha gjort brottsorsaksanalyser i större utsträckning än de med mindre erfarenhet. Således bör respondenter med mer erfarenhet besitta mer kunskap rörande misshandelsfall och vad som orsakar dessa då denna brottskategori är en av de vanligaste i Sverige (Brottsförebyggande rådet, 2017). Den information som ges i de olika nivåerna borde således vara något överflödigt för brottsförebyggande praktiker med lång erfarenhet som kan koppla potentiella orsaker till misshandelsfall i utomhusmiljö även utan kartor.

Studiens tredje hypotes är att den teoretiska vägledning som ges kommer vara till mer hjälp för respondenter med mindre erfarenhet än för de med mer erfarenhet. Denna hypotes bygger på att den teoretiska vägledningen, som kommer bestå av de olika perspektiv som utgör rutinaktivitetsteorin, är en central del för vad brottsförebyggande praktiker bör utgå ifrån när dessa genomför orsaksanalyser (Clarke & Eck, 2006; Brottsförebyggande rådet, 2018). Således bör respondenter med mer erfarenhet redan ha dessa perspektiv i åtanke när enkäten genomförs. För respondenter med mindre eller ingen erfarenhet bör dessa perspektiv inte ses som någon kunskap de med säkerhet besitter. Den teoretiska vägledningen presenteras därför väldigt grundligt så alla respondenter oavsett år av erfarenhet kan ta till sig informationen och använda denna för att identifiera flera brottsorsaker. Av den givna anledningen bör därför den teoretiska vägledningen vara till mer hjälp för respondenter med mindre erfarenhet av brottsförebyggande arbete.

Metod

För att kunna besvara denna studies syfte och frågeställningar samt undersöka dess hypoteser tillämpades en kvantitativ ansats med både inomdivids- och mellangrupsdesign.

Datamaterialet samlades in via en webbaserad enkätundersökning med en vinjett rörande ett hot-spot för misshandelsfall på karta. Enkäten bestod av sex olika informationsnivåer där varje nivå gav respondenterna ny typ av information rörande misshandelsfallen eller brottsplatsen. Denna information presenterades kumulativt, det vill säga att information från enkätens första nivå byggdes på med ytterligare information för varje ny nivå.

Respondenterna skulle med hjälp av informationen identifiera olika typer av orsaksfaktorer till inrapporterade misshandelsfall för en fiktiv hot-spot. Respondenterna skulle även ge

adekvata förslag på åtgärder utifrån de orsaksfaktorer de identifierat för varje informationsnivå.

Deltagare

Respondenter till denna studie rekryterades bland annat genom en nationell konferens för brottsförebyggande praktiker. Denna typ av ändamålsenligt urval bygger på principen att välja ut respondenter grundat på deras relevans för studiens syfte. Respondenter med kunskap eller erfarenhet kring studiens syfte ansågs därför vara yrkesgrupper inom brottsförebyggande områden, såsom exempelvis poliser eller samordnare och strateger. Dessa brottsförebyggare jämfördes senare med respondenter som rekryterades via studentgrupper på Facebook vilka kom att benämnas som lekmän/universitetsstudenter.

I studien deltog totalt 116 stycken respondenter varav dessa bestod av 73 stycken kvinnor (62,9%) och 42 stycken män (36,2%). En person (0,9%) uppgav annan könstillhörighet. Respondenterna var mellan 19-67 år ($M: 36,79$, $SD: 14,54$). Av de 116 deltagarna uppgav 60 stycken (52,2%) att de var lekmän/universitetsstudenter, 17 stycken uppgav att de var samordnare (14,7%) varav 13 av dessa uppgav kommunen som arbetsplats och 4 uppgav länsstyrelsen, 16 stycken uppgav att de var poliser (14%), 7 stycken uppgav att de var strateger (6%) varav 5 stycken uppgav kommunen som arbetsplats och 2 uppgav länsstyrelsen. I kategorin övrigt yrkesverksamma delades 14 stycken respondenter in (12,3%) då deras yrken ansågs för få i antal för att kunna utgöra egna yrkesgrupper. Inom denna kategori återfanns egna företagare, socionomer, politiker, trafikplanerare, en chef, analytiker, ungdomscoach, lärare, bostadsföretag och projektkoordinator. Erfarenheten av brottsförebyggande arbete bland deltagarna varierade från 0-41 år ($M: 6,29$, $SD: 9,71$). Det interna bortfallet bestod av en lekman/universitetsstudent som endast fyllde i bakgrundsfrågorna men lämnat övriga frågor obesvarade. Detta resulterade i att 115 respondenter fullföljde enkäten.

För att möjliggöra statistiska analyser på olika yrkesgrupper utgjorde poliser en grupp, samordnare och strateger en grupp, lekmän/universitetsstudenter en grupp samt en grupp med övriga yrkesverksamma. Anledningen till att samordnare och strateger delades in i samma grupp var att yrkena kunde antas ha liknande arbetsuppgifter och skulle bli för få till antalet om de utgjorde två enskilda grupper. Respondenterna delades även in i fyra olika erfarenhetsgrupper där respondenter som uppgett att de hade noll års erfarenhet av brottsförebyggande arbete (55 stycken) utgjorde en grupp. Respondenter som uppgett 1-3 års erfarenhet (12 stycken) utgjorde en grupp och respondenter som uppgett 4-10 år (19 stycken) samt mer än 10 års erfarenhet (24 stycken) utgjorde varsin grupp. Uppdelning av

respondenterna på detta sätt var nödvändigt för att undersöka de två hypoteser studien hade rörande respondenternas erfarenhet.

Material

Det mätinstrument som användes för denna studie var en webbaserad enkät med sex olika informationsnivåer i en vinjett. Syftet med vinjettstudier är att kunna studera och analysera respondenternas bedömningar av en hypotetisk situation som utformats så verklighetstroget som möjligt (Jergerby, 1999).

Enkäten inleddes med en informationssida där bland annat studiens syfte, hur studien förhöll sig till de fyra olika etiska huvudkraven samt kontaktinformation till studieansvariga inkluderades. Efter detta ställdes bakgrundsfrågor angående respondenternas kön, ålder, yrkesroll/titel/universitetsstudent, organisation/arbetsplats och år av erfarenhet inom brottsförebyggande arbete. Därefter presenterades en text som beskrev hur enkäten var utformad och vad deras uppgift som respondenter var. Varje informationsnivå i enkäten skulle ge olika mycket information, antingen geografisk i form av mer detaljerade kartor eller information rörande själva misshandelsfallen i form av stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation samt teoretisk vägledning. Hot-spotten för misshandelsfallen var utmärkt på samma plats i alla nivåer och presenterades med röda cirklar som var placerade på en karta utanför en byggnad. Respondenterna huvudsakliga uppgift var att i varje informationsnivå beskriva vad de ansåg vara orsakerna till de misshandelsfall som var utmärkta på kartan. Det stod angivet i beskrivningen att det kunde finnas fler än en orsak till de inrapporterade misshandelsfallen vilket möjliggjorde för respondenterna att ange flera tänkbara orsaker vid varje informationsnivå. Respondenterna uppmanades att beskriva och motivera varje orsak så utförligt som möjligt.

Den första frågan som ställdes i samtliga informationsnivåer var "*Vad anser Du är orsakerna till misshandelsfallen på platsen? (Var vänlig uppge även motivering till varför Du tror så)*". Respondenterna ombads även att föreslå åtgärder kopplade till de orsaker de identifierat för att kunna reducera antalet inrapporterade misshandelsfall vilket förklarar varför den andra frågan som ställdes i samtliga informationsnivåer var "*Givet dina angivna orsaker, vilka insatser/åtgärder skulle Du föreslå för att minska antalet misshandelsfall på platsen? Ange också vilka veckodagar och tider på dygnet Du anser att dessa insatser/åtgärder behövs. (Var vänlig uppge även motivering till det Du föreslår)*". För att minska risken att respondenterna gick tillbaka och ändrade sina svar när mer information tillkommit i de senare informationsnivåerna ombads de att inte använda den bakåtknapp som fanns tillgänglig i enkäten.

För att kunna avgöra huruvida respondenterna identifierat korrekta brottsorsaker användes ett facit som skapats utifrån tidigare forskning. Brottsorsakerna är framtagna utifrån gärningsperson-, brottsoffer- och det situationella perspektivet och innefattade faktorerna alkohol, bristfällig belysning, trängsel, avsaknad av kapabla väktare, bristfällig insyn, låg åldersgräns samt sena öppettider. Alla dessa faktorer kunde enligt tidigare forskning öka risken för misshandelsfall i offentlig miljö och facit såg ut på följande vis:

Brottsorsaker

Alkohol:

- +1 poäng: Relevant koppling mellan att platsen serverar alkohol (berusade personer) och att detta kan påverka människors beteenden i form av avsaknad av konsekvenstänk eller andra negativa former (Grabosky & James, 1995; Scott & Dedel, 2006; Schnitzer, Bellis, Anderson, Hughes, Calafat, Juan & Kokkevi, 2010; De Andrade, Homel & Townsley, 2016)
- +1 poäng: Om respondent identifierat överservering av alkohol av något slag kopplat till aggressiv marknadsföring/ happy hour (Grabosky & James, 1995; Scott & Dedel, 2006; Schnitzer, Bellis, Anderson, Hughes, Calafat, Juan & Kokkevi, 2010; De Andrade, Homel & Townsley, 2016).
- +1 poäng: Relevant koppling mellan alkohol och att både gärningsperson och brottsoffer kan vara alkoholpåverkade (Grabosky & James, 1995; Clarke & Eck, 2006; Scott & Dedel, 2006; Schnitzer, Bellis, Anderson, Hughes, Calafat, Juan & Kokkevi, 2010; De Andrade, Homel & Townsley, 2016).

Belysning:

- +1 poäng: relevant koppling mellan bristande belysning och minskad upptäcktsrisk för förövaren (Geason & Wilson, 1989; Grabosky & James, 1995; Katyal, 2002)

Trängsel:

- +1 poäng: Relevant koppling mellan alla typer av situationer där trängsel och provokationer kan uppstå. Exempelvis korvkioskkön där relevant motivering kan vara felplacerad korvkiosk, platsen ger intryck av att vara rörig → dåligt med plats (Scott & Dedel, 2006; Schnitzer, Bellis, Anderson, Hughes, Calafat, Juan & Kokkevi, 2010).

Avsaknad av kapabla väktare:

- +1 poäng: Om man kopplar misshandelsfallen till att inga eller ej tillräckligt många/dugliga kapabla väktare finns närvarande på platsen. Kapabla väktare i detta fall är uniformerad ordningsvakt/polis (Clarke & Eck, 2006; Scott & Dedel, 2006).

Insyn:

- +1 poäng: Om den bristande insynen kopplas med något i den situationella miljön. Exempelvis om byggnad skymmer sikt eller möblering. Således räcker inte “dålig insyn” som svar (Geason & Wilson, 1989; Brottsförebyggande rådet, 2000; Katyal, 2002).

Åldersgräns:

- +1 poäng: Respondenten kopplar åldersgränsen på restaurangerna/nattklubbarna till besökare med låg ålder och högre risk för riskbeteende vid berusning (Scott & Dedel, 2006; Toomey, Rosenfeld & Wagenaar, 1996).

Öppettider:

- +1 poäng: Respondenten kopplar sena öppettider till ökad misshandel (Scott & Dedel, 2006; Kypri, Jones, McElduff & Barker, 2011; Rossow & Norström, 2012).

När facit konstruerats eftersöktes städer med platser innehållandes de faktorer som återfanns i detta. För att hitta en lämplig plats genomfördes europeiska städer, utanför Sverige, för att minska risken att respondenterna skulle känna igen och ha fördelaktig lokal kunskap om platsen. Detta gjordes med hjälp av Google Maps och det som eftersöktes var städer som kunde liknas vid svenskt klimat och arkitektur. När en potentiell stad hittats undersöktes den vidare via Google Maps gatuperspektiv vilket tillät att se staden genom ett tredimensionellt perspektiv samt göra rundvandringar. Efter att ha genomfört flertalet städer identifierades ett område i Helsingfors som innehöll de miljömässiga karaktärsdrag som eftersöktes i facit. Då studien skulle använda två olika typer av kartor samt Google Maps gatuperspektiv togs skärmbilder av samtliga dessa i Googles karttjänst. Den traditionella kartan och satellitkartan togs på identiskt inzoomat avstånd av platsen för att ge dessa samma förutsättningar men med olika karttyper. Det som skiljde dessa åt var således endast den ytterligare geografiska information som gavs genom de detaljer som återfanns i satellitkartan (se Figur 5 och Figur 6).

I enkätens första informationsnivå presenterades en traditionell kartbild över en byggnad vid ett torg i Helsingfors (se Figur 5). Den information som ursprungligen fanns på kartan, såsom gatuadresser och byggnaders namn togs bort med hjälp av bildredigeringsprogrammet Photoshop då syftet var att enbart presentera en traditionell karta utan någon ytterligare information genom exempelvis platsetiketter. På denna karta fanns 21 stycken röda cirklar utplacerade vilket skulle symbolisera den hot-spot där de inrapporterade misshandelsfallen ägt rum.

Enkätens andra informationsnivå bestod av exakt samma traditionella kartbild med samma antal inrapporterade misshandelsfall utplacerade. Den adderade informationen bestod av platsetiketter som således gav information om platsens användningsområden, såsom köpcentrum, restauranger och pubar (se Figur 6). Den adderade informationen gav respondenterna en möjlighet att utveckla sina orsaksanalyser genom att exempelvis få reda på att platsen har restauranger vilket skulle kunna öka möjligheten att alkohol serveras. Då tidigare forskning visat att alkohol är starkt förknippat med våldsbrott (Scott & Dedel, 2006) gav detta således en indikation på att detta skulle kunna vara ett av de svar som fanns med i det utarbetade facit studien använde sig av vid rättning. Om inga ytterligare eller andra brottsorsaker bakom de inrapporterade misshandelsfallen kunde identifieras ombads respondenterna att uppge "*samma orsaker som vid föregående steg*".

I den tredje informationsnivån byttes den traditionella kartan ut mot en satellitkarta i samma skala och över samma plats (se Figur 6). I övrigt kvarstod samma information för de inrapporterade misshandelsfallen och platsetiketterna. Genom att byta ut den tidigare traditionella kartan mot en satellitkarta var det tänkt att detta skulle ge respondenterna mer information om platsens geografiska utformning då detaljer som att exempelvis restaurangens uteservering blev synlig.

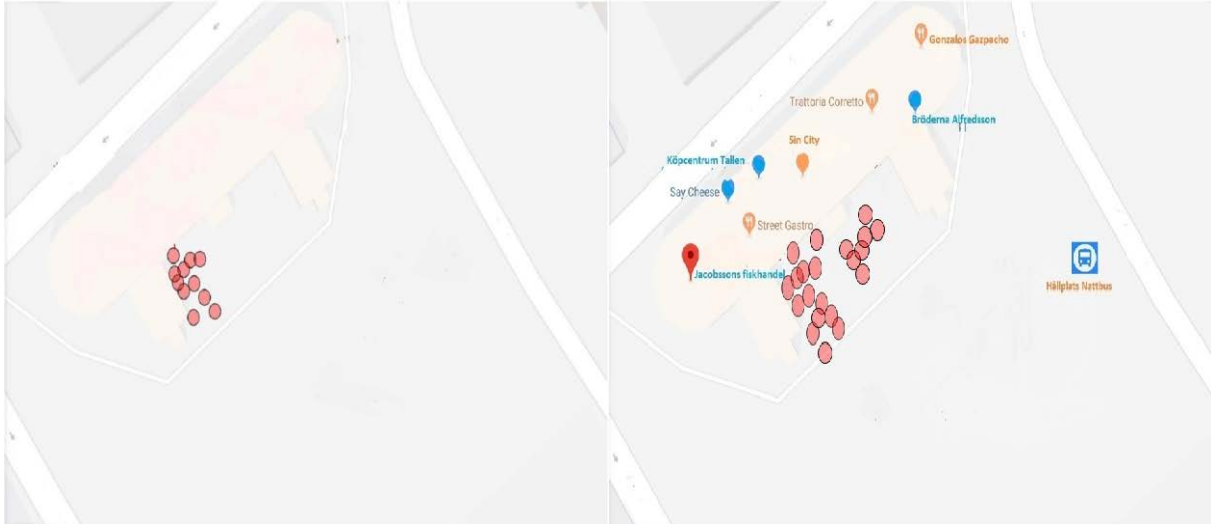
Den fjärde informationsnivån var identiskt med föregående nivå förutom att den adderade informationen bestod av bifogade stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation i antalet inrapporterade misshandelsfall senaste kvartalet (se Figur 7). Tanken med detta var att respondenterna skulle kunna bli mer specifika i sina svar samtidigt som de skulle kunna utesluta vissa typer av brottsorsaker som eventuellt föreslagits tidigare. Med hjälp av stapeldiagrammen kunde det urskiljas att brotten tycktes vara koncentrerade till vissa dagar i veckan och tidpunkter på dygnet och således skulle respondenterna kunna motivera sina brottsorsaker men även åtgärder med stöd av dessa.

Den femte informationsnivån i enkäten innehöll en skärmbild från Googles gatuperspektivsfunktion (se Figur 9). Bilden var fortfarande över samma plats som i tidigare nivåer, men i denna gavs respondenterna möjlighet att se platsen ur ett tredimensionellt perspektiv och således gavs de en känsla av att "befinna" sig på platsen. Tanken med denna typ av bild var att respondenten skulle få möjlighet att se detaljer som inte var synliga från de tidigare informationsnivåerna då kartbilderna endast givit geografisk information i ett ovanifrån-perspektiv. Dessa detaljer var tillagda i bildredigeringsprogrammet Photoshop för att tydliggöra brottsorsakerna där exempelvis reklam för alkohol trasig belysning syntes. Bilden var riktad mot den hot-spot där misshandelsfallen inrapporterats vilket skulle kunna

möjliggöra att ytterligare brottsorsaker identifieras, såsom bristfällig belysning, trånga utrymmen samt indikationer på överservering. Samma stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariationer för inrapporterade misshandelsfall senaste kvartalet bifogades även i denna nivå så ingen information skulle reduceras utan istället fungera kumulativt. Eftersom respondenternas möjlighet att gå tillbaka i enkäten begränsats bifogades stapeldiagrammen i varje efterkommande informationsnivå. Motiveringen till detta var att kvaliteten på analysen inte skulle bero på respondenternas förmåga att memorera information.

Den sjätte och sista informationsnivån i enkäten bestod av samma gatuperspektivskarta och bifogade stapeldiagram över inrapporterade misshandelsfall senaste kvartalet som i nivå fem. Den adderade informationen bestod av teoretisk vägledning i form av tre olika perspektiv som kan vara till användning vid brottsorsaksanalyser; gärningspersonsperspektivet, brottsofferperspektivet samt det situationella perspektivet som presenterades ovanför gatuperspektivskartan. Dessa tre perspektiv återfinns i rutinaktivitetsteorin och tanken med denna vägledning var att påminna eller upplysa respondenten att tänka utifrån samtliga perspektiv. Brottsorsaker till misshandelsfallen skulle kunna återfinnas i var och ett av dessa perspektiv och således fungera som en mindre version av en checklista. Den teoretiska vägledningen var "*Gärningspersonsperspektivet: Finns det egenskaper hos gärningspersonen som möjliggör att denne begår en misshandel?*" *Brottsofferperspektivet: Finns det egenskaper hos brottsoffret som möjliggör att denne utsätts för en misshandel?*" samt "*Situationella perspektivet: Finns det egenskaper i situationen eller miljön som möjliggör att en misshandel begås?*"

Efter denna avslutande informationsnivå skickade respondenterna in sina enkäter och således samtyckte de till att delta i studien. De gavs även möjlighet att få lämna eventuella synpunkter eller kommentarer angående enkäten och dess utformning. Slutligen återfanns studieansvarigas e-postadresser vid kontakt för eventuella frågor rörande enkäten eller studien.

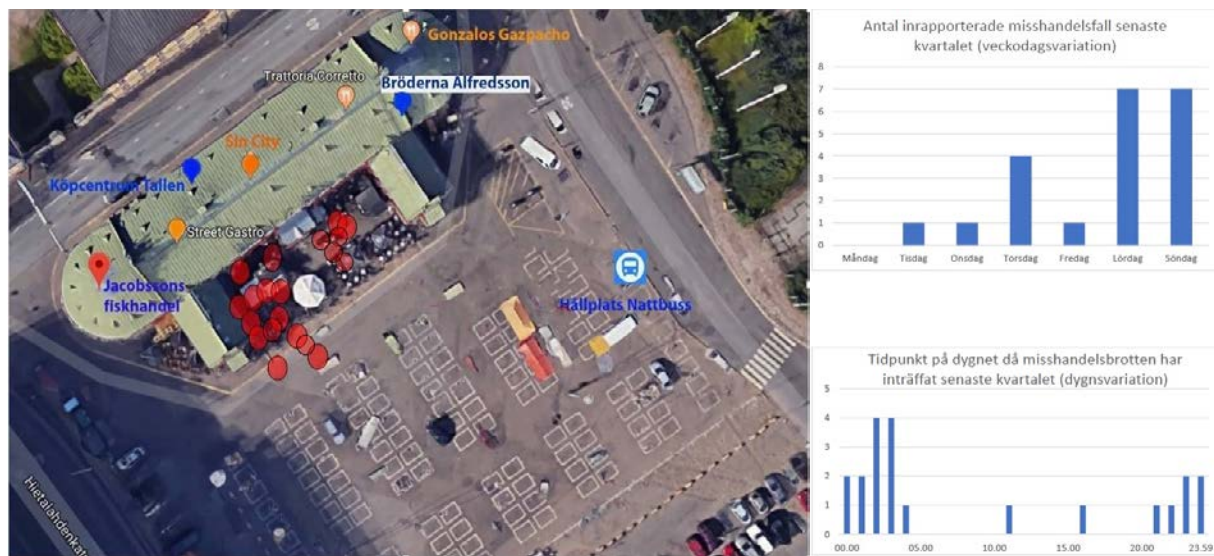

Figur 5: Informationsnivå 1: Traditionell karta utan platsetiketter över ett hot-spot för inrapporterade misshandelsfall. De röda cirklarna utgör varje specifik misshandel som inrapporterats och tycks vara centrerade kring någon form av byggnad.

Figur 6: Informationsnivå 2: Traditionell karta med platsetiketter. Framgår av dessa att byggnaden i fråga är ett köpcentrum. Antalet inrapporterade misshandelsfall är samma som i föregående informationsnivå.

Figur 7: Informationsnivå 3: Satellitkarta med platsetiketter över samma hot-spot som presenterats i föregående nivåer. Utrymmet framför köpcentret där de inrapporterade misshandelsfallen ägt rum ses mer geografiskt detaljerat. Antalet inrapporterade misshandelsfall är samma som i föregående informationsnivåer

Figur 8: Informationsnivå 4: Samma satellitkarta med platsetiketter som i informationsnivå 3 samt stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation av de inrapporterade misshandelsfallen det senaste kvartalet. Antalet inrapporterade misshandelsfall är samma som i föregående nivå.

Figur 9: Informationsnivå 5: Gatuperspektivskarta över det hot-spot där antalet misshandelsfall inrapporterats med stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation från det senaste kvartalet rörande misshandelsfallen. Informationsnivå 6: Samma gatuperspektivskarta som i informationsnivå 5 med stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation från det senaste kvartalet rörande misshandelsfallen. Ytterligare information i form av teoretisk vägledning som respondenterna fick och som baserades på rutinaktivitetsteorin och presenterades enligt följande: “*Gärningspersonsperspektivet: Finns det egenskaper hos gärningspersonen som möjliggör att denne begår en misshandel? Brottsofferperspektivet: Finns det egenskaper hos brottsoffret som möjliggör att denne utsätts för en misshandel?*” samt “*Situationella perspektivet: Finns det egenskaper i situationen eller miljön som möjliggör att en misshandel begås?*”.

Procedur

Rekryteringen av yrkesverksamma med erfarenhet av brottsförebyggande arbete gjordes vid Brottsförebyggande rådets nationella konferens *Råd för framtiden* där cirka 600 brottsförebyggande praktiker deltog. Studiens ansvariga befann sig vid konferenslokalen innan föreläsningarna började och placerade sig vid dess entré. Detta för att kunna dela ut intresseblanketter och samla in potentiella respondenter. Blanketten inleddes med en kortare presentation av studiens huvudsakliga syfte samt att det var en webbaserad enkät och att deltagandet var frivilligt och anonymt. Information kring respondenternas möjlighet att få ta del av studiens slutresultat avslutade intresseblanketten med hänvisning att mer information skulle ges via e-post vid anmänt intresse. Informationen respondenterna skulle uppge var namn, e-postadress, mobiltelefonnummer samt yrke eller organisation. Blanketterna delades ut till personer som gick in konferenslokalen, vilka informerades kort om studiens syfte samt att om de var intresserade av att delta skulle återlämna ifylld blankett vid utgång. Samma rekryteringsprocess genomfördes vid upprepade tillfällen den 19 och 20 april inför varje

föreläsning. Då studiens handledare närvarade på scen i samband med en egen föreläsning på konferensen informerade han även om studien samt uppmanade åhörarna i lokalen att delta men gjorde det tydligt att medverkan var frivillig. Vid det första tillfället delades totalt 220 stycken intresseblanketter ut varav 50 stycken returnerades ifyllda. Vid det andra tillfället delades totalt 120 stycken ut varav 13 av dessa returnerades ifyllda. Således uppstod ett bortfall på 277 respondenter som mottagit intresseblanketten men avstod att returnera den.

För att kunna göra statistiska jämförelser mellan olika yrkesgrupper behövde de 63 personer som rekryterades vid konferensen kompletteras med ytterligare brottsförebyggande praktiker. Denna komplettering bestod av 187 stycken e-postadresser till brottsförebyggande praktiker som tillhandahölls av studiens handledare. En påminnelse skickades ut till alla e-postadresser två dagar efter det första e-postmeddelandet med en adresslänk till enkäten.

Vidare rekrytering skedde via tre olika Facebookgrupper, *Dom kallar oss studenter* samt två grupper avsedda för kriminologistudenter på Örebro universitet. Gruppen *Dom kallar oss studenter* är en studentgrupp för aktiva universitetsstudenter vid Örebro universitet och hade 16 667 stycken medlemmar då enkäten lämnades ut och de två kriminologistudentgrupperna hade 43 respektive 69 stycken medlemmar. Anledningen till de olika rekryteringarna grundade sig i att studien ville ha både brottsförebyggande praktiker och lekmän/universitetsstudenter. Innan den slutgiltiga enkäten skickades ut till respondenterna gjordes en pilotstudie med åtta respondenter. Dessa bestod av vuxna lekmän, universitetsstudenter samt kriminologistudenter. Detta gjordes för att identifiera eventuella brister och få återkoppling vad de eventuellt ansåg vara otydligt med enkäten. Därefter korrigerades dessa och enkäten ansågs vara färdigställd för att publiceras i de e-postutskick som gjordes till brottsförebyggande praktiker samt i Facebookgrupperna för lekmän/universitetsstudenter.

Respondenterna informerades i e-postmeddelandet om studiens syfte, att deltagandet var frivilligt samt att svaren skulle behandlas med konfidentialitet. Respondenternas svar skulle heller inte kunna kopplas till någon enskild person utan presenteras på gruppnivå (Vetenskapsrådet, 2002). De studieansvarigas e-postadresser lämnades i slutet av informationsbrevet för eventuella frågor kring deltagandet. Respondenterna informerades om att en ifylld inlämnad enkät likställdes med att de givit sitt samtycke till att delta i studien. Länken tog respondenten vidare till en webbaserad enkät i Google Formulär som konstruerats av de studieansvariga. Genomförandet av enkäten uppskattades enligt pilotstudien att ta mellan 15-20 minuter vilket det informerades om i informationsbrevet för att respondenterna på så vis kunde avsätta den tid som ansågs behövas.

De respondenter som rekryterades via de tre olika Facebookgrupperna uppmanades i ett inlägg i vardera grupper att delta i studien samt informerades om studiens huvudsakliga syfte. I inlägget bifogades samma länk som tidigare skickats ut till brottsförebyggande praktiker där samma webbaserade enkät besvarades. Enkäten låg ute i sju dagar och fick in 116 svar. På grund av den tidsbegränsning som fanns med kandidatuppsatsen kunde inte mer data samlas in och de svar som inkommit ansågs räcka för de statistiska analyser som skulle genomföras.

Enkätsvaren kontrollerades utifrån det facit som konstruerats utifrån tidigare forskning. Studieansvariga kontrollerade till en början varje respondents svar var för sig och oberoende av varandra. Denna process användes för att stärka reliabiliteten i studien genom att bedöma enkätsvaren från två olika håll. En jämförelse gjordes senare för att undersöka huruvida de rätta svaren tolkats på samma sätt då facit var relativt generellt. Olika svar från olika respondenter kunde således ge samma poäng eftersom det inte fanns ett sätt att uttrycka rätt svar på. Det var därför av vikt att båda studieansvariga tolkat respondenternas svar på samma poänggivande sätt. Studieansvariga gick då igenom varje respondents svar i de sex olika informationsnivåerna och jämförde varje informationsnivås svar där poäng delats ut. Vid meningsskiljaktigheter diskuterades det berörda svaret om det skulle godkännas eller ej. Ett icke godkänt svar var exempelvis "Alkohol" medan "Det finns restauranger och pubar på området som serverar alkohol vilket kan göra människor mer aggressiva" gavs godkänt. Skillnaden mellan de båda svaren är hur väl respondenten i fråga motiverat och kopplat sitt svar till den information som visats i de respektive informationsnivåerna. Alkohol var ett bredare svar utan någon motivering till varför det skulle leda till att misshandelsfall inträffat vid platsen medan det andra svaret tydliggör kopplingen mellan informationen de givits samt alkoholens potentiella roll vid misshandelsfall. Undersökningen av åtgärder fick skjutas fram till senare projekt då tiden var begränsad men en genomgående trend uppfattades hos respondenterna då de tycktes svara mer utförligt med motiveringar på frågorna rörande åtgärder än de frågor som rörde orsaker. Exempelvis kunde svaren till orsaker vara "korvkiosk" medan svaret respondenten gav på åtgärder var mer utvecklat "flytta korvkiosken så trängseln försvinner som i sin tur kan leda till irritationer och provokationer". Eftersom korvkiosken var en orsak till misshandel på grund av dess positionering, vilket kunde leda till irritationer och provokationer fanns rätt motivering till orsaken, men skriven i fel svarsruta. Istället för att ge respondenterna noll poäng på grund av att de misslyckats att motivera sina identifierade brottsorsaker användes tolkningar från de angivna åtgärderna för att tolka det svar respondenten givit till brottsorsakerna. Svar extraherades således från respondenternas angivna åtgärder för att förklara de angivna brottsorsakerna där det fanns möjlighet. Stod det

dock exempelvis “korvkiosk” som orsak och “flytta korvkiosk” som åtgärd ansågs inte motiveringen tillräckligt utvecklad för att användas vid tolkning av respondentens svar.

Det facit som konstruerades berörde nio orsaksfaktorer som tidigare nämnt ovan. Orsaker utöver dessa nio, men som ändå kunde anses vara ett korrekt svar gavs inga poäng. Exempelvis kunde individers socioekonomiska förhållanden i det område som kartan föreställde haft betydelse för de inrapporterade misshandelsfallen. Dock var brottsorsaker av den karaktären svår att identifiera utifrån de kartbilder som användes och lämnades således utanför facit. De brottsorsaker som respondenterna identifierat räknades om till poäng som följde med till nästa informationsnivå. Således kvarstod poängen och verkade kumulativt om inget annat angavs av respondenten, exempelvis att de uppgav att svaret från föregående nivå skulle strykas då uppfattningen ändrats.

Eftersom studien hade möjlighet att bestämma vilket brott som skulle ingå i enkätundersökningen gjordes vissa avvägningar. Studien tog därför hänsyn till att det brott som ingick i enkätundersökningen inte var av grövsta kategori exempelvis sexualbrott eller mord. Istället valdes brottet misshandel vilket inte borde anses lika stötande. Givetvis kunde även det valda brottet misshandel vara stötande, men då studien ämnade att undersöka just brott på karta blev det svårt att kringgå det faktum att respondenter kunde ha vissa kopplingar till ämnet. Eftersom detta kan vara en subjektiv uppfattning gjordes en pilotstudie i syfte bland annat få pilotrespondenternas uppfattningar kring detta.

Vidare förhöll sig denna studie till de fyra forskningsetiska huvudkraven angivna av Vetenskapsrådet (2002). Informationskravet uppfylldes, dels genom det informationsbrev som delades ut i samband med kontaktformuläret och dels genom den information som fanns utskriven på den webbaserade enkätens förstasida. Samtyckeskravet uppfylldes genom att respondenterna informerades innan påbörjad enkät att de hade rätten att avbryta enkäten när de ville, men att en färdigställd och returnerad enkät likställdes med att de samtyckte till medverkan i studien. För att delta i studien fick respondenterna skriva ned sina kontaktuppgifter då en länk till den webbaserade enkäten skickades ut via e-post. Respondenterna var således inte anonyma men konfidentialitetskravet uppfylldes ändå genom att de inte kunde kopplas till ifylld enkät då dessa anonymiserats. Således kunde inga personliga uppgifter kopplas till något enskilt svar i studien bortsett från kön, ålder, yrke samt år av erfarenhet. Nyttjandekravet tillgodosågs då resultaten endast användes för att besvara studiens syfte.

Statistiska analyser

För att kunna besvara studiens frågeställningar rörande huruvida mer information kunde leda till att flera brottsorsaker kunde identifieras inom olika yrkes- och erfarenhetsgrupper tillämpades som tidigare nämnt en inomdividensdesign. Vid inomdividensdesign av normalfördelat data används en beroende-ANOVA. Vid kontrollering av det insamlade datamaterialet framgick att detta inte var normalfördelat och därför valdes det icke-parametriska alternativet Friedmans Q-test att genomföras i statistikprogrammet SPSS, version 24. För att använda ett Friedmans Q-test krävdes att samma respondenter som deltog i studien undersöktes vid minst tre upprepade tillfällen vilket uppfylldes då enkäten innefattade sex olika informationsnivåer som samma respondenter skulle besvara (Pallant, 2016).

Till skillnad från en beroende-ANOVA som bygger på jämförelser av grupper medelvärden utförs istället medelrangordningsjämförelser i Friedmans Q-tester. Medelrangordningsvärden kan förklaras genom de orsaker som identifierats i exempelvis första informationsnivån. Om yrkesgruppen poliser identifierat en, tre och fyra orsaker rangordnas dessa efter storlek. Eftersom det enbart finns tre värden att anta ges fyra identifierade orsaker en trea, tre identifierade orsaker en tvåa och en identifierad orsak en etta. Pondera att det i nästa informationsnivå identifieras två, tre samt fem orsaker skulle rangordningsvärdena fortsatt se ut på samma vis, eftersom rangordningen endast kan anta tre olika värden. Antalet identifierade orsaker rangordnas således utifrån hur många olika identifierade orsaker som återfinns i varje informationsnivå. För att ta reda på mellan vilka av dessa nivåer som skillnaderna var signifikanta genomfördes Dunns post hoc-tester (Pallant, 2016).

Utöver Friedmans Q-test gjordes frekvensanalyser för att se procentuella förändringar mellan de olika informationsnivåerna. Genom dessa tester kunde även studiens frågeställningar rörande om det fanns skillnader mellan olika yrkes- och erfarenhetsgrupper behandlas. För att ta reda på om de procentuella förändringarna var signifikanta inom och mellan olika yrkes- och erfarenhetsgrupper användes Z-tester via en webbaserad kalkylator för Z-test. Eftersom det maximala antalet identifierade brottsorsaker var nio stycken redovisas resultatet från frekvensanalyserna i tabeller innehållande den procentuella andel som identifierat 1-4 brottsorsaker samt den procentuella andel som identifierat fem eller fler, det vill säga majoriteten av de maximalt nio. Indelningen gjordes på grund av att det inte ansågs vara av intresse att jämföra samtliga identifierade orsaker enskilt då detta skulle resultera i väldigt stora och opraktiska tabeller samt att identifiera majoriteten av brottsorsakerna bedömdes vara en rimlig nivå för en godkänd brottsorsaksanalys.

Resultat

Studiens första hypotes var att varje ny informationsnivå i form av utvecklade karttyper skulle leda till fler identifierade orsaker för samtliga respondenter. Denna hypotes fick inte stöd av resultatet då detta inte var signifikant. Dock tenderade medelrangordningsvärdet för hela urvalet (n= 115) att öka mellan varje informationsnivå. Den största signifikanta ökningen av medelrangordningsvärdet mellan två efter varandra följande informationsnivåer för hela urvalet var mellan satellitkartan med platsetiketter innehållande stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation (Satellitkarta M.P. + V.D.) och gatuperspektivskartan innehållande stapeldiagram över veckodags- och dygnsvariation (Gatuperspektiv + V.D.) (se samtliga medelrangordningsvärden i Tabell 1).

Andelen av respondenter för hela urvalet som identifierade 1-4 brottsorsaker ökade mellan varje informationsnivå fram till den sista informationsnivån men samtliga av dessa ökningarna var inte signifikanta. Den största procentuellt signifikanta ökningen mellan två efter varandra följande informationsnivåer för hela urvalet återfanns mellan traditionell karta med platsetiketter (Traditionell karta M.P.) och satellitkarta med platsetiketter (Satellitkarta M.P.).

Sett till hela urvalet identifierade en tredjedel av alla respondenter 1-4 stycken orsaker när de endast hade den traditionella kartbilden utan platsetiketter (Traditionell karta U.P.) att utgå ifrån. Efter att respondenterna fått mer information kunde tre fjärdedelar identifiera 1-4 orsaker när de hade Satellitkarta M.P. + V.D. att tillgå. Dessa tre fjärdedelar återfanns också i gatuperspektivskartan med veckodags- och dygnsvariation samt teoretisk vägledning (Gatuperspektiv + V.D. + T.V.), men då hade även 17 stycken (15%) respondenter identifierat fem eller flera (majoriteten) av orsakerna. Dessa skillnader var även signifikanta (se Tabell 2).

Sett till hela urvalet var den enda signifikanta ökningen av andel respondenter som identifierat majoriteten av brottsorsakerna mellan två efter varandra följande informationsnivåer mellan Satellitkarta M.P. + V.D., där 1,7 % identifierat majoriteten och Gatuperspektiv + V.D., där 7,8% identifierat majoriteten.

Samtliga yrkesgrupper och erfarenhetsgrupper blev enligt medelrangordningsvärdena signifikant bättre på att identifiera flera brottsorsaker från Traditionell karta U.P. till Gatuperspektiv + V.D. + T.V. men ökningarna var inte signifikanta mellan varje informationsnivå (se Tabell 1 & 3).

Sett till de olika yrkesgrupperna hade ingen respondent ur någon av dessa grupper identifierat majoriteten av brottsorsakerna efter Traditionell karta M.P. Detta går att jämföras med att 25,0 % av poliserna, 20,8 % samordnarna/ strategerna, 28,6 % av de övriga

yrkesverksamma och 7,0 % av lekmännen/universitetsstudenterna identifierat majoriteten av brottsorsakerna efter avslutande Gatuperspektiv + V.D. + T.V. Ökningarna för samtliga yrkesgrupper mellan dessa nivåer var även signifikanta (se Tabell 2). Yrkesgruppen poliser gick ifrån att ingen av dessa identifierat majoriteten av brottsorsakerna i någon utav de föregående informationsnivåer till att en fjärdedel lyckades efter sista Gatuperspektiv + V.D + T.V.(se Tabell 2).

Vid jämförelse mellan poliser och lekmän/universitetsstudenter i procent som identifierade 1-4 brottsorsaker identifierades skillnader i Traditionell karta M.P där 31,3 % av poliserna lyckades identifiera 1-4 brottsorsaker medan 62,7 % av lekmän/universitetsstudenter lyckades. I Satellitkarta M.P. identifierades signifikanta skillnader mellan övriga yrkesverksamma (50,0%) och lekmän/universitetsstudenter (79,7%) gällande 1-4 identifierade brottsorsaker men även signifikanta skillnader gällande majoriteten av orsakerna. Skillnaden mellan dessa yrkesgrupper var även signifikant i Satellitkarta M.P. + V.D. De signifikanta skillnader som identifierades mellan yrkesgrupperna i den sista Gatuperspektiv + V.D. + T.V. var mellan poliser (25,0%) och lekmän/universitetsstudenter (7,0%). Signifikanta skillnader fanns även mellan övriga yrkesverksamma (28,6%) och lekmän/universitetsstudenter (se Tabell 3 för ytterligare signifikanta resultat).

Signifikanta skillnader när jämförelser gjordes i de olika erfarenhetsgrupperna identifierades mellan 0 års erfarenhet (59,6%) och 1-3 års erfarenhet (16,7%). De respondenter med 1-3 års erfarenhet skiljde sig även signifikant gentemot de med 4-10 års erfarenhet (52,6%) när Traditionell karta M.P. undersöktes. När sista Gatuperspektiv + V.D. + T.V. presenterats identifierades signifikanta skillnader mellan respondenter med 0 års erfarenhet (7,3%) och respondenter med 4-10 års erfarenhet (31,6%) gällande identifiering av majoriteten av brottsorsakerna (se Tabell 4).

För den andra frågeställningen rörande huruvida information om veckodags- och dygnsvariationer kan bidra till att respondenter identifierar fler brottsorsaker utöver den information som ges i form av olika karttyper var de båda satellitkartorna av intresse. Det blir således medelrangordningsvärdena samt de procentuella skillnaderna i identifierade brottsorsaker mellan Satellitkarta M.P. och Satellitkarta U.P. som blir av intresse för frågeställningen. Mellan dessa identifierades en ökning i medelrangordningsvärdet för identifierade brottsorsaker för samtliga yrkesgrupper och erfarenhetsgrupper men dessa ökningarna var inte signifikanta. Dock fanns det signifikanta skillnader mellan medelrangordningsvärdet i Satellitkartan M.P. + V.D. till andra informationsnivåer (se Tabell 1).

Det fanns inga signifikanta skillnader inom eller mellan de olika yrkes- och erfarenhetsgrupperna men de procentuella andelarna gav en indikation på att öka gällande 1-4 identifierade brottsorsaker i alla yrkes- och erfarenhetsgrupper förutom samordnare/strateger (se Tabell 2 & 4).

Studiens hypotes kring att respondenter med mer erfarenhet skulle ha mindre hjälp av den teoretiska vägledningen jämfört med respondenter med mindre erfarenhet får delvis stöd av resultaten, beroende på vilken statistisk analys som genomfördes. Signifikanta ökning av antal identifierade brottsorsaker fanns mellan Gatuperspektiv + V.D. och Gatuperspektiv + V.D. + T.V. för samtliga erfarenhetsgrupper bortsett från gruppen med 1-3 års erfarenhet av brottsförebyggande arbete.

De båda grupperna med mer erfarenhet (4-10 år samt mer än 10 år) hjälptes av Gatuperspektiv + V.D. + T.V. i större procentuell utsträckning än de båda grupperna med mindre erfarenhet (0 år samt 1-3 år). I gruppen med 4-10 års erfarenhet identifierade 31,6 procent majoriteten av brottsorsakerna vilket också var signifikant vid jämförelse med respondenter utan någon erfarenhet alls av brottsförebyggande arbete. Innan Gatuperspektiv + V.D. + T.V. introducerades hade 15,8 procent av gruppen identifierat majoriteten, vilket nästan resulterade i en procentuell fördubbling av andel respondenter som identifierade majoriteten av brottsorsakerna när de fått teoretisk vägledning. Av respondenterna med över 10 års erfarenhet identifierade 20,8 procent av majoriteten efter att de fått teoretisk vägledning och dessa hade i föregående informationsnivå utan teoretisk vägledning identifierat 12,5 procent av majoriteten av brottsorsakerna. Denna skillnad var dock inte signifikant (se Tabell 4). Sett till medelrangordningsvärdena var det dock de båda grupperna med mindre erfarenhet som ökade mest från Gatuperspektiv + V.D till Gatuperspektiv + V.D + T.V. jämfört med de respondenter som hade mer erfarenhet (se Tabell 3).

Studien hade även en ytterligare hypotes som var att de respondenter med mer erfarenhet inte skulle bli hjälpta av informationen i lika stor utsträckning som respondenter med mindre erfarenhet. Skillnader mellan de olika erfarenhetsgrupperna var att respondenter med mer erfarenhet (4-10 samt fler än 10 år) lyckades identifiera majoriteten av brottsorsakerna redan på den tredje informationsnivån (5,3% samt 4,2%, se Tabell 4). Av de respondenter som hade mer än 10 års erfarenhet var det ingen som inte hade identifierat någon brottsorsak alls efter avslutad enkät. Efter Gatuperspektiv + V.D. + T.V så hade 79,2 % av respondenter med mer än 10 års erfarenhet identifierat 1-4 brottsorsaker och resterande 20,8 % hade identifierat majoriteten. Bland de respondenter som hade 4 -10 års erfarenhet var det 5,2 procent som inte lyckades identifiera någon brottsorsak. För de grupper som hade

mindre erfarenhet (1-3 år) identifierade 16,7 % inte någon brottsorsak och hos respondenter med 0 års erfarenhet var det 17,3 procent som inte identifierade någon brottsorsak (se Tabell 4).

Sett till medelrangordningsvärdena identifierade respondenter med mer erfarenhet (4-10 år och mer än 10 år) signifikant fler brottsorsaker från den inledande Traditionell karta U.P. och avslutande Gatuperspektiv + V.D. + T.V. Detta gjorde även de erfarenhetsgrupper med mindre brottsförebyggareerfarenhet (0 år och 1-3 år). Dock så var ökningen mellan den inledande informationsnivån något större för de med mer erfarenhet (se Tabell 3).

Tabell 1.

Test av skillnader i medelrangordning för antal identifierade brottsorsaker inom yrkesgrupperna mellan informationsnivåerna genom Friedmans Q-tester och Dunns post hoc-tester.

Yrkesgrupp	n	Traditionell	Traditionell	Satellitkarta	Satellitkarta	Gatuperspektiv	Gatuperspektiv	df	Q
		karta U.P.	karta M.P.	M.P.	M.P. + V.D.	+ V.D.	+ V.D. + T.V.		
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)		
		M.R.O.	M.R.O.	M.R.O.	M.R.O.	M.R.O.	M.R.O.		
Hela urvalet	115	1,94 ³⁴⁵⁶	2,48 ³⁴⁵⁶	3,24 ¹²⁵⁶	3,65 ¹²⁵⁶	4,54 ¹²³⁴⁶	5,15 ¹²³⁴⁵	5	63,73***
Poliser	16	2,00 ⁵⁶	2,06 ⁵⁶	2,84 ⁶	3,75	4,78 ¹²	5,56 ¹²³	5	63,73***
Samordnare/ Strateger	24	1,88 ⁴⁵⁶	2,48 ⁵⁶	3,35 ⁶	3,63 ¹	4,60 ¹²	5,06 ¹²³	5	75,37***
Övriga yrkesverksamma	14	1,96 ⁵⁶	2,29 ⁵⁶	3,11 ⁶	3,36	4,89 ¹²	5,39 ¹²³	5	170,80***
Lekmän/ Universitetsstudenter	59	1,92 ³⁴⁵⁶	2,64 ⁴⁵⁶	3,33 ¹⁶	3,72 ¹²⁶	4,36 ¹²	5,03 ¹²³⁴	5	52,62***

Not. n = antal respondenter i varje grupp, df = frihetsgrader, Q = Friedmans Q-värde. *** = p <,001. Siffror inom parentes är de siffror som återfinns upphöjda och indikerar på signifikanta skillnader (p<,05) mellan aktuell informationsnivå och annan informationsnivå i enkäten, som påvisats genom Dunns post hoc-test. M.R.O. = Medelrangordningsvärde, U.P. = Utan platsetiketter, M.P. = Med platsetiketter, V.D. = Veckodags- och dygnsvariation i antalet inrapporterade misshandelsfall presenterade i stapeldiagram T.V. = Teoretisk vägledning.

Tabell 2.

Test av procentuella skillnader inom och mellan yrkesgrupperna i antal identifierade orsaker för de olika informationsnivåerna med frekvensanalyser och Z-tester.

Yrkesgrupp	n	Traditionell karta U.P. (1) Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Traditionell karta M.P. (2) Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Satellitkarta M.P. (3) Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Satellitkarta M.P. + V.D. (4) Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Gatuperspektiv +V.D. (5) Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Gatuperspektiv +V.D. + T.V. (6) Antal identifierade brottsorsaker i procent:	
		1-4	5 ≤	1-4	5 ≤	1-4	5 ≤	1-4	5 ≤	1-4	5 ≤	1-4	5 ≤
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Hela urvalet (e)	115	33,9 ²³⁴⁵	0,0 ⁵⁶	52,2 ¹³⁴⁵⁶	0,0 ⁵⁶	70,4 ¹²	1,7 ⁵⁶	75,7 ¹²⁶	1,7 ⁵⁶	78,3 ^{12a}	7,8 ¹²³⁴	75, ¹²	15,0 ¹²³⁴
Poliser (a)	16	25,0 ⁴⁵⁶	0,0 ⁶	31,3 ^{456d}	0,0 ⁶	56,3 ⁵	0,0 ⁶	81,3 ¹²	0,0 ⁶	100,0 ^{123bce}	0,0 ⁶	75, ¹²	25,0 ¹²³⁴⁵
Samordnare/ Strateger (b)	24	37,5 ²³⁶	0,0 ⁵⁶	54,2 ¹	0,0 ⁵⁶	70,8 ¹	4,2	66,7	4,2	62,5 ^{ad}	20,8 ^{12d}	70,8 ¹	20,8 ¹²
Övriga yrkesverksamma (c)	14	28,6	0,0 ⁶	35,7	0,0 ⁶	50,0 ^d	7,1 ^d	57,1 ^d	7,1 ^d	64,3 ^a	14,3	57,1 ^d	28,6 ^{12d}
Lekmän/ Universitetsstudenter (d)	59	37,3 ²³⁴⁵	0,0 ⁶	62,7 ¹³⁴⁵⁶	0,0 ⁶	79,7 ^{12c}	0,0 ^{6c}	83,1 ^{12c}	0,0 ^{6c}	83,1 ^{12b}	3,4 ^b	82,5 ^{12c}	7,0 ^{1234ac}

Not. n = antal respondenter i varje grupp. 1-4 = mellan en till fyra identifierade orsaker, 5 ≤ = fem eller flera identifierade orsaker. Siffror och bokstäver inom parentes är de siffror och bokstäver som återfinns upphöjda och indikerar på signifikanta skillnader (p<,05) mellan aktuell informationsnivå och annan informationsnivå i enkäten, som påvisats genom Z-tester. U.P. = Utan platsetiketter, M.P. = Med platsetiketter, V.D. = Veckodags- och dygnsvariation i antalet inrapporterade misshandelsfall presenterade i stapeldiagram, T.V. = Teoretisk vägledning.

Tabell 3.

Test av skillnader i medelrangordning för antal identifierade brottsorsaker inom erfarenhetsgrupperna mellan informationsnivåerna genom Friedmans Q-tester och Dunns post hoc-tester.

År av erfarenhet	n	Traditionell karta U.P.	Traditionell karta M.P.	Satellitkarta M.P.	Satellitkarta M.P. + V.D.	Gatuperspektiv + V.D.	Gatuperspektiv + V.D. + T.V.	df	Q
		(1) M.R.O.	(2) M.R.O.	(3) M.R.O.	(4) M.R.O.	(5) M.R.O.	(6) M.R.O.		
0 år	55	2,02 ³⁴⁵⁶	2,76 ⁵⁶	3,26 ¹⁶	3,65 ¹⁶	4,29 ¹²	5,01 ¹²³⁴	5	156,18***
1-3	12	2,21 ⁵⁶	2,21 ⁵⁶	3,29	3,63	4,50 ¹²	5,17 ¹²	5	39,30***
4-10	19	1,76 ⁴⁵⁶	2,26 ⁵⁶	3,13 ⁵⁶	3,61 ¹	4,95 ¹²³	5,29 ¹²³	5	72,28***
Mer än 10 år	24	1,79 ⁴⁵⁶	2,19 ⁵⁶	3,23 ⁶	3,73 ¹	4,75 ¹²	5,31 ¹²³	5	86,40***

Not. n = antal respondenter i varje grupp, df = frihetsgrader, Q = Friedmans Q-värde. *** = p <,001. Siffror och inom parentes är de siffror som återfinns upphöjda och indikerar på signifikanta skillnader (p<,05) mellan aktuell informationsnivå och annan informationsnivå i enkäten, som påvisats genom Dunns post hoc-test. M.R.O. = Medelrangordningsvärde, U.P. = Utan platsetiketter, M.P. = Med platsetiketter, V.D. = Veckodags- och dygnsvariation i antalet inrapporterade misshandelsfall presenterade i stapeldiagram T.V. = Teoretisk vägledning.

Tabell 4

Test av procentuella skillnader inom och mellan erfarenhetsgrupperna i antal identifierade orsaker för de olika informationsnivåerna med frekvensanalyser och Z-tester.

	Erfarenhet	n	Traditionell karta U.P. (1)		Traditionell karta M.P. (2)		Satellitkarta M.P. (3)		Satellitkarta M.P + V.D. (4)		Gatuperspektiv + V.D. (5)		Gatuperspektiv + V.D. + T.V. (6)	
			Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Antal identifierade brottsorsaker i procent:		Antal identifierade brottsorsaker i procent:	
			1-4 %	5 ≤ %	1-4 %	5 ≤ %	1-4 %	5 ≤ %	1-4 %	5 ≤ %	1-4 %	5 ≤ %	1-4 %	5 ≤ %
	0 år (a)	55	33,3 ²³⁴⁵⁶	0,0 ⁶	59,6 ^{145b}	0,0 ⁶	71,9 ¹	0,0 ⁶	77,2 ¹²	0,0 ⁶	77,2 ¹²	3,5	75,4 ¹	7,3 ^{1234c}
	1-3 år (b)	12	16,7 ³⁴⁵⁶	0,0	16,7 ^{3ac}	0,0	58,3 ¹²	0,0	66,7 ¹²	0,0	75,0 ¹²	0,0	75,0 ¹²	8,3
	4-10 år (c)	19	36,8 ³⁴⁵	0,0 ⁶	52,6 ^b	0,0 ⁶	68,4 ¹	5,3 ⁶	73,7 ¹	5,3 ⁶	78,9 ¹	15,8	63,2	31,6 ^{1234a}
	Mer än 10 år (d)	24	37,5 ³⁴⁵⁶	0,0 ⁶	50,0 ³⁴⁵⁶	0,0 ⁶	75,0 ¹²	4,2	79,29 ¹²	4,2	83,3 ¹²	12,5	79,2 ¹²	20,8 ¹²

Not. n = antal respondenter i varje grupp. 1-4 = mellan en till fyra identifierade orsaker, 5 ≤ = fem eller flera identifierade orsaker. Siffror och bokstäver inom parentes är de siffror och bokstäver som återfinns upphöjda och indikerar på signifikanta skillnader (p<,05) mellan aktuell informationsnivå och annan informationsnivå i enkäten, som påvisats genom Z-tester. U.P. = Utan platsetiketter, M.P. = Med platsetiketter, V.D. = Veckodags- och dygnsvariation i antalet inrapporterade misshandelsfall presenterade i stapeldiagram, T.V. = Teoretisk vägledning.

Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka huruvida mer information i form av mer detaljerade kartor, tidsangivelser och teoretisk vägledning kunde leda till fler identifierade orsaker till ett hot-spot för misshandelsfall på karta. Det skulle även undersökas i vilken utsträckning det fanns skillnader inom och mellan olika yrkesgrupper samt inom och mellan grupper med olika lång brottsförebyggareerfarenhet.

Studiens resultat gav inte den första hypotesen stöd i att varje ny informationsnivå skulle leda till fler identifierade orsaksfaktorer för samtliga respondenter. Detta trots att ökningarna kunde identifieras mellan varje ny informationsnivå. Dock var inte alla ökningarna signifikanta. Trots dessa icke-signifikanta ökningarna tycktes resultatet kunna indikera på att samtliga respondenter genomgående blev bättre på att identifiera fler orsaker i samtliga informationsnivåer. I vissa informationsnivåer kunde en negativ procentuell förändring identifieras för de olika yrkes- och erfarenhetsgrupperna i 1-4 identifierade brottsorsaker. Att denna negativa procentuella förändring har skett kan vara vilseledande och tycks innebära att färre orsaksanalyser identifierats. Detta stämmer dock inte eftersom respondenterna nu istället identifierade majoriteten av orsakerna. Exempelvis identifierade 100 % av poliserna 1-4 brottsorsaker och inga av dessa majoriteten i informationsnivån Gatuperspektiv + V.D. I den efterföljande informationsnivån hade den procentuella andelen som identifierat 1-4 brottsorsaker sjunkit till 75 % vilket skulle betyda en minskning men i detta fall hade 25 % nu istället identifierat majoriteten. Vid en första anblick ser det ut som yrkes- och erfarenhetsgruppernas resultat har försämrats när de i själva verket förbättrats.

Trots att hypotesen inte fick stöd i att varje ny informationsnivå leder till fler identifierade orsaker kan ändå en slutsats dras att mer information hjälper samtliga respondenter till att totalt kunna identifiera fler brottsorsaker. Oavsett respondenternas yrkesbakgrund eller antal år av erfarenhet inom brottsförebyggande arbete så kunde denna förbättring ses. Respondenter med mer erfarenhet av brottsförebyggande arbete tenderade dock att kunna identifiera flera brottsorsaker än de med mindre brottsförebyggareerfarenhet. Var respondenten exempelvis lekman/universitetsstudent identifierade han/hon i regel färre brottsorsaker efter avslutande Gatuperspektiv + V.D. + T.V. vilket kan förklaras genom att de bör ha mindre erfarenhet av brottsförebyggande arbete. Att respondenter med mer erfarenhet hade ett lägre antal identifierade brottsorsaker i enkätens inledande informationsnivåer skulle kunna tolkas som att respondenter med mer erfarenhet inte ville chansa eller spekulera i samma utsträckning som respondenter med mindre erfarenhet när informationen de erhållit är knapphändig. Detta ledde även till att studiens andra hypotes inte fick stöd av resultatet.

Hypotesen var att respondenter med mer brottsförebyggande erfarenhet skulle bli mindre hjälpta av den information som gavs i enkäten jämfört med de respondenter som hade mindre erfarenhet. I och med att respondenter med mer erfarenhet av brottsförebyggande arbete inte ville chansa eller spekulera resulterade det i att färre brottsorsaker identifierades av denna grupp i de inledande informationsnivåerna. Således blev skillnaden mellan medelrangordningsvärdena från den inledande till den avslutande informationsnivån större för respondenter med mer erfarenhet än för de med mindre erfarenhet.

Frågeställningen rörande i vilken utsträckning mer information om misshandelsfallens veckodags- och dygnsvariationer kunde leda till fler identifierade orsaker visade resultatet på att inga signifikanta skillnader fanns för någon yrkes – eller erfarenhetsgrupp. Dock tenderade de olika grupperna att identifiera fler orsaker och om hela urvalet tas i beaktning så var skillnaden signifikant, vilket kan tyda på att de olika gruppernas urvalsstorlek var för små för att uppnå signifikanta resultat.

Studiens tredje hypotes gällande den teoretiska vägledningen var att respondenter med mindre erfarenhet skulle hjälpas i större utsträckning än de med mer erfarenhet. Hypotesen får stöd av studiens resultat om hänsyn endast tas till medelrangordningsvärdena. Skillnaden mellan gatuperspektivskartan utan och med teoretisk vägledning var större för respondenter med mindre erfarenhet jämfört med respondenter med mer erfarenhet. Hypotesen får dock inget stöd av studiens resultat om hänsyn tas till de olika erfarenhetsgruppernas procentuella skillnader. Respondenter med mer erfarenhet identifierade procentuellt fler brottsorsaker efter att teoretisk vägledning getts jämfört med de respondenter som hade mindre erfarenhet. Detta var ett oväntat resultat då den teoretiska vägledning som gavs är en central del för vad brottsförebyggande praktiker bör ha i åtanke när orsaksanalyser utförs (Clarke & Eck, 2006; Brottsförebyggande rådet, 2018). Brottsförebyggande praktiker bör således redan ha kunskap om denna teoretiska vägledning innan den presenterats. Detta kan tyda på att många av de brottsförebyggande praktikerna inte har detta i åtanke men kan ändå använda informationen när den väl finns tillgänglig. Detta resultat kan anses få stöd av Brottsförebyggande rådets (2018) rapport där 58 % av brottsförebyggande praktiker uppgav att de saknade utbildning i brottsförebyggande arbete. Behovet av teoretisk kriminologisk utbildning kan inte anses som primär då endast 9 % uppgav att det behövdes, vilket kan tyda på att den vägledning som gavs var så pass grundläggande att den kan vara till hjälp även utan utbildning.

Utifrån resultatet av denna studie tycks flera brottsorsaker kunna identifieras av respondenterna till följd av mer utvecklade kartor och information i form av veckodags- och dygnsvariation samt teoretisk vägledning. En tidigare studie har undersökt vilken typ av

geografisk information som kan utläsas från olika kartor (Vandeviver, 2014), andra studier har undersökt hur främst poliser använder sig av information för att identifiera ett hot-spot (Paulsen, 2014) och ytterligare nationella rapporter har betonat vikten av en gedigen kartläggning för att kunna utföra en bra orsaksanalys (Brottsförebyggande rådet, 2018). Det tidigare studier inte gjort är att kombinera alla dessa områden för att på så vis kunna se vilken typ av geografisk information på karta som kan underlätta vid orsaksanalyser, vilken typ av bifogad brottsinformation som kan hjälpa brottsförebyggande praktiker att identifiera fler brottsorsaker och inte heller i vilken utsträckning teoretisk vägledning kan hjälpa till att påminna eller upplysa om att se problem ur flera olika perspektiv i flera olika yrkes- och erfarenhetsgrupper. Tillvägagångssättet som denna studie använt sig av för att undersöka på vilket sätt mer utvecklade kartor och information i form av veckodags- och dygnsvariation samt teoretisk vägledning kan därför ses, om än i liten utsträckning, som unik. Därför kan denna studie anse sig fylla en stor kunskapslucka i huruvida användandet av olika kartor med kompletterande information kan användas vid brottsorsaksanalyser. Eftersom urvalen i de olika grupperna som undersöktes var relativt små bör dock denna studie snarare ses som ett pilotprojekt med positiva resultat. Brottsförebyggande rådet (2018) har i sina rapporter lyft vikten av att utveckla orsaksanalyser för att kunna implementera så effektiva åtgärder som möjligt. Denna studie visar på att brottsorsaksanalyserna kan utvecklas och förbättras genom att mer utvecklade kartor och ytterligare information används. Genom studiens signifikanta resultat som faktiskt visar på skillnader i antal identifierade brottsorsaker kan den anses ha bidragit med ny viktig kunskap.

I Brottsförebyggande rådets skrift (2018) lyfts vikten av att den geografiska information som ges i karta ska kompletteras med teoretisk vägledning vid orsaksanalyser för att dessa ska kunna utvecklas och förbättras. Den teoretiska vägledning som brottsförebyggande rådet menar att en brottsförebyggande praktiker ska ha i åtanke vid orsaksanalys är rutinaktivitetsteorin och dess olika perspektiv; det situationella, gärningsmanna- och brottsofferperspektivet. Denna studie presenterade dessa perspektiv och informerade eller påminde således respondenterna att utgå ifrån dessa vid sina orsaksanalyser. De signifikanta ökningarna i medelrangordningsvärde och procentuella andelar som återfanns för hela urvalet i antal identifierade orsaker efter att de presenterats i enkätens avslutande informationsnivå stärker brottsförebyggande rådets rekommendation att utgå ifrån dessa tre perspektiv vid orsaksanalyser.

Dock var det få respondenter utav de 115 som identifierade majoriteten av brottsorsakerna efter avslutad enkät. En trend som kunde ses var att respondenter uppgav

“samma orsaker som tidigare” trots att ny information tillkommit. Detta skulle kunna kopplas till den tidigare studie som presenterats i introduktionen rörande poliser i Philadelphia (Paulsen, 2014). Att respondenter valde att bortse från den nytillkomna informationen då de ansåg sig säkra på att de identifierat rätt orsaker, eller att de inte visste hur de skulle handskas med den nytillkomna informationen skulle kunna vara en förklaring. Detta skulle även kunna gå i linje med Brottsförebyggande rådets (2018) rapport där de trycker på vikten av att utbilda brottsförebyggande praktiker och således utveckla deras förmågor att kunna använda mer information för att kunna göra mer korrekta orsaksanalyser. Det skulle å andra sidan kunna bero på att den uppskattade tiden att genomföra enkäten var något felberäknad. En del av respondenterna lämnade en kommentar på slutet av enkäten där de uppgav att tidsåtgången för enkäten var mycket längre än de 15 till 20 minuter som angivits vid enkätens start. Detta skulle kunna förklara det svarsmönster som identifierades hos respondenter där “samma orsak som tidigare” upprepades, vilket skulle kunna tolkas som att den tid de avsatt för att genomföra enkäten inte räckte till för att analysera djupare.

För enkätens inledande informationsnivåer identifierades inga större skillnader mellan de olika gruppindelningarna i antal identifierade brottsorsaker. Detta var något som inte heller förväntades då informationen i dessa var väldigt knapphändig. Dock så förväntades en större skillnad kunna utläsas mellan exempelvis respondenter med brottsförebyggande yrken och år av erfarenhet inom detta och exempelvis lekmän/ universitetsstudenter i de avslutande informationsnivåerna. Samtliga yrkesgruppers medelrangordningsvärden hamnade omkring fem identifierade brottsorsaker efter den avslutande informationsnivån vilket precis är majoriteten av de brottsorsaker som fanns i enkätens utformade facit. Detta skulle kunna ha sin förklaring i att studien använde sig av medelrangordningsvärden. En nackdel med dessa värden är att de inte tar hänsyn till hur

Svagheter och styrkor med studien

Eftersom studier likt denna inte tidigare utförts finns inte heller några beprövade mätinstrument att använda sig av. Detta medförde att ett eget mätinstrument och facit utformades. Å ena sidan utformades facit med hjälp av tidigare forskning och teori. Å andra sidan kan det argumenteras för en svaghet i studien att de orsaker som användes i facit inte nödvändigtvis var de orsaker som tidigare forskning lyft fram som de mest bidragande eller mest vanliga när det gäller misshandelsfall i utomhusmiljö. Dock gjordes gedigna sökningar i olika databaser och de orsaker som facit består av är de som var mest frekventa i litteraturen.

En annan svaghet är att respondenternas svar tolkades utifrån det facit som konstruerats. Således kan vissa missuppfattningar gjorts rörande vad respondenten faktiskt menade. För att

reducera denna svaghet till den grad som var möjlig lästes varje enkätsvar igenom av två oberoende studieansvariga för att sedan undersöka om de rätta svar som extraherats stämde överens med varandras. Vid meningsskiljaktigheter diskuterades det aktuella svaret och ett gemensamt beslut togs huruvida svaret skulle godkännas eller inte. Alla svaren kontrollerades ytterligare en gång för att säkerställa att rätt svar förts in i det statistiska programmet SPSS, vilket bör ses som en styrka med studien.

En ytterligare svaghet med studien är den möjlighet som fanns i Google formulär att gå bakåt i enkäten och redigera svaren respondenterna uppgett. Ett scenario kan då uppstå att exempelvis en respondent inser efter att han/hon presenterats för satellitkartan, att det svar som givits i föregående informationsnivå är helt fel. Respondenten kan således gå tillbaka till föregående informationsnivå och redigera sitt svar med kunskap om den information som erhålls i nivån efter. När enkäten utformades fanns en tanke att radera den bakåtknapp som möjliggjorde detta men denna var inte möjlig att radera och därmed kunde detta scenario inte undvikas. Respondenterna informerades om att de inte fick använda bakåtknappen och om någon respondent faktiskt utnyttjade denna svaghet i enkäten är omöjlig att kontrollera för.

Totalt deltog 115 personer i studien och för yrkesgrupperna polis, samordnare/strateger och övriga yrkesverksamma kan antalet respondenter anses vara något lågt. Fördelningen i dessa grupper var mellan 14-24 respondenter. När statistiska analyser görs på grupper med lägre antal respondenter blir analysernas power lägre (se Borg & Westerlund, 2012) vilket kan påverka studiens resultat. Hade fler respondenter rekryterats till samtliga yrkesgrupper kunde eventuellt fler signifikanta resultat erhållits och generaliserats till en större population. Med ett större antal respondenter inom poliser och samordnare/strateger skulle även statistiska analyser ha genomförts för att undersöka om det fanns signifikanta skillnader i antal identifierade brottsorsaker med hänsyn till år av erfarenhet inom dessa yrkesgrupper. Fler respondenter hade säkerligen kunnat rekryteras från de olika yrkesverksamma grupperna om mer tid fanns att tillgå och på så sätt skulle fler påminnelser kunna ha skickats ut och enkäten kunde ha varit öppen för svar under en längre period än de sju dagar som nu avsattes.

En av styrkorna med denna studie är den process som användes när enkätsvaren skulle rättas. Genom att två personer gick igenom svaren var för sig oberoende av varandra så stärktes reliabiliteten i studien då svaren bedömdes från två olika håll.

En annan styrka med studien är valet av hot-spot-område. Efter att facit utformats efter tidigare forskning och teori så eftersöktes orsaksfaktorer i olika stadsmiljöer runt om i Europa. När valet föll på Helsingfors var det således på grund av att det torg som fanns med i enkäten innehöll många av de orsaksfaktorer som tidigare forskning och teori menar kan bidra till

misshandelsfall utomhus. Eftersom studien använde en vinjett med bilder stärks validiteten då denna konstruerats från tidigare forskning och teori och kan således antas spegla ett verkligt scenario av en arbetsuppgift för brottsförebyggande praktiker. Detta ökar chansen för att de orsaker som angivits av respondenterna återspeglar hur de hade svarat i en verklig situation (Kullberg & Brunnberg, 2007). Detta är av intresse då studien faktiskt rekryterat respondenter vars arbetsuppgifter kan liknas vid denna vinjett och således kan svaren som givits återspegla brottsförebyggande praktikers kunskaper när det gäller orsaksanalyser, om än i liten utsträckning. En ytterligare styrka med studien och valet av vinjett är att alla respondenter gjorde sina bedömningar utifrån en identisk situation, vilket kan leda till att svaren blir mer tillförlitliga (Kullberg & Brunnberg, 2007). En annan styrka med studien är att vi tog oss tid att utföra en pilotsstudie vilket kan ha bidragit till att de otydligheter som fanns i den första versionen av enkäten kunde arbetas bort.

Praktiska implikationer

Resultaten från denna studie kan ses som en rekommendation till praktiker att mer information i form av utvecklade karttyper leder till fler identifierade orsaker. Om den teknologi som finns idag börjar användas i större utsträckning kan denna bidra till förbättrade orsaksanalyserna och således kan det brottsförebyggande arbetet effektiviseras då det fanns signifikanta skillnader mellan de kartor som används mest frekvent idag och mer geografiskt utvecklade, såsom satellit- och gatuperspektivskartor. Trots alla signifikanta resultat var det bara en mindre del av respondenterna som lyckades identifiera majoriteten av orsakerna. Detta kan tyda på en kunskapsbrist inom brottsförebyggande grupper, något som också stärks av Brottsförebyggande rådets (2018) rapport. Denna studie skulle därför kunna ses som ett pilotprojekt och användas som underlag och stöd till att det behövs vidare utbildning.

Framtida forskning bör således fokusera på att genomföra liknande studier med större urvalsgrupper för att kunna generalisera resultaten till en större population. Då denna studie enbart undersökt misshandelsfall i utomhusmiljö skulle framtida studier även kunna undersöka olika brottstyper med samma givna information likt denna studie för att ta reda på om mer information kan leda till fler identifierade orsaker oavsett brottstyp.

Framtida forskning bör även undersöka huruvida respondenter kan använda ange relevanta åtgärder kopplat till de orsaker som identifierats. Detta var något denna studie inledningsvis ämnade att göra men på grund av tidsbrist lades fokus på respondenternas förmåga att kunna identifiera brottsorsaker.

Avslutningsvis ger denna studie indikationer på att oavsett yrkes- eller erfarenhetsbakgrund så kan fler orsaksfaktorer identifieras om mer information i form av

utvecklade karttyper, information om veckodags- och dygnsvariation samt teoretisk vägledning finns tillgänglig. Det kan dock behövas en ökad medvetenhet om de fördelar som denna typ av information kan bidra med och vidare utbildning kan behövas för att kunna använda denna information i högre utsträckning.

Referenser

- Amendola, K. L. & Jones, G. (2010). Selecting the best analyst for the job - A model crime analyst assessment process for law enforcement agencies. Washington: Police foundation.
- Andrade, D., Homel, R. & Townsley, M. (2016). Trouble in paradise: The crime and health outcomes of the Surfers Paradise licensed venue lockdown. *Drug and Alcohol Review*, 35(5), 564-572. doi:10.1111/dar.12384
- Boba Santos, R. (2013). *Crime analysis with crime mapping*. Los Angeles: Sage.
- Borg, E. & Westerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare: Faktabok*. Malmö: Liber.
- Braga, A., Weisburd, D., Waring, E., Mazerolle, L., Spelman, W. & Gajewski, F. (1999). Problem-oriented policing in violent crime places: A randomized controlled experiment. *Criminology*, 37(3), 541-580.
- Braga, A. A., Hureau, D. M. & Papachristos, A. V. (2012). An ex post facto evaluation framework for place-based police interventions. *Evaluation review*, 35(6), 592-626. doi:10.1177/0193841X11433827
- Brantingham, P. J. & Brantingham, P. L. (1981). *Environmental criminology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Brantingham Patricia L. & Brantingham, Paul J. (1995). Criminality of place: Crime generators and crime attractors. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 3(3), 5-26.
- Brottsförebyggande rådet. (2000). *Idéskrift 5. Brott på karta*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2013). *Polisers syn på brottsförebyggande arbete*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2014a). *Brottsförebyggande polisarbete i "hot spots". Resultat och erfarenheter från två projekt mot personrån och misshandel*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2014b). *Tid för brott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggandet rådet. (2015). *Börja med en kartläggning! Kunskapsbaserat arbete i utsatta områden*. Stockholm: Brottsförebyggandet rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2017). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till 2015*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Brottsförebyggande rådet. (2018). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige: Nuläge och utvecklingsbehov 2018*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Caplan, J., Kennedy, L. & Miller, J. (2011). Risk terrain modeling: Brokering criminological theory and GIS methods for crime forecasting. *Justice Quarterly*, 28(2), 360-381. doi: 10.1080/07418825.2010.486037
- Clarke, R. V. (1980). Situational crime prevention: Theory and practise. *British Journal of Criminology*, 20, 136-147.
- Clarke, R. V. (1983). Situational crime prevention: Its theoretical basis and practical scope. I M. Tonry & N. Morris (Ed.), *Crime and justice: An annual review of research* (Vol. 4, s. 225-256). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Clarke, R. V. & Eck, J. (2006). *Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg*. (2006:1). Stockholm: Polishögskolan.
- Cornish, D. B. & Clarke, R. V. (1986). *The reasoning criminal*. New York: Springer.
- Franquez, J., Hagala, J., Lim, S. & Bichler, G. (2013). We be drinkin': A study of place management and premise notoriety among risky bars and nightclubs. *Western Criminology Review*, 14(3), 34-52.
- Geason, S. & Wilson, P. R. (1988). *Designing out crime: Crime prevention through environmental design*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Goldstein, H. (1979). Improving policing: A problem-oriented approach. *Crime & Delinquency*, 25(2), 236-258.
- Goldstein, H. (1990). *Problem-oriented policing*. New York: McGraw-Hill.
- Grabosky, P. & James, M., red. (1995). *The promise of crime prevention – leading crime prevention programs*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Hill, B. & Paynich, R. (2014). *Fundamentals of crime mapping*. Burlington: Jones & Bartlett learning.
- Hiropoulos, A. & Porter, J. (2014). Visualising property crime in Gauteng: Applying GIS to crime pattern theory. *SA Crime Quarterly*, (47), 17-28.
- International association of crime analysts. (2014). Certification program skill set. Hämtad 2018-04-02, från https://www.iaca.net/Certification/Documents/clea_skill_sets.pdf
- Jergeby, U. (1999). *Att bedöma en social situation: tillämpning av vinjettmetoden*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete.
- Katyal, N. K. (2002). Architecture as crime control. *Yale Law Journal*, 111(5), 1039-1139.

- Kullberg, C. & Brunnberg, E. (2007). *Vinjetter som verktyg i studier av välfärdsprofessioner*. I: Välfärdspolitik i praktiken: om perspektiv och metoder i forskning (175-195). Uppsala: NSU press.
- Kypri, K., Jones, C., Mcelduff, P. & Barker, D. (2011). Effects of restricting pub closing times on night-time assaults in an Australian city. *Addiction (Abingdon, England)*, 106(2), 303-10. doi:10.1111/j.1360-0443.2010.03125.x
- Lum, C., Koper, C. & Telep, S. (2011). The Evidence-Based Policing Matrix. *Journal of Experimental Criminology*, 7(1), 3-26. doi:10.1007/s11292-010-9108-2
- Pallant, J. (2016). *SPSS survival manual – A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. Maidenhead: Open university press.
- Paulsen, D. (2004). To map or not to map: Assessing the impact of crime maps on police officer perceptions of crime. *International Journal of Police Science & Management*, 6(4), 234-246. doi:10.1350/ijps.6.4.234.54136
- Regeringskansliet. (2018). *Många aktörer bidrar i det brottsförebyggande arbetet*. Hämtad 2018-05-03, från <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/brottsforebyggande/manga-aktorer-bidrar-i-det-brottsforebyggande-arbetet/>
- Rikspolisstyrelsen. (2010). *GIS inom Polisen*. Hämtad 2018-04-10, från https://geoforum.se/images/stories/seminarier/presentationer/raddningsGIS/raddningsGIS_2010_lassi_polisen.pdf
- Rossow, I. & Norström, T. (2012). The impact of small changes in bar closing hours on violence. The Norwegian experience from 18 cities. *Addiction*, 107(3), 530-537. doi:10.1111/j.1360-0443.2011.03643.x
- Schnitzer, S., Bellis, M., Anderson, Z., Hughes, K., Calafat, A., Juan, M. & Kokkevi, A. (2010). Nightlife Violence: A Gender-Specific View on Risk Factors for Violence in Nightlife Settings: A Cross-Sectional Study in Nine European Countries. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(6), 1094-1112. doi:10.1177/0886260509340549:
- Scott, M. & Dedel, K. (2006). *Assaults in and around Bars*. Washington, D.C.: Office of Community Oriented Policing Services.
- Sherman, L. & Weisburd, D. (1995). General deterrent effects of police patrol in crime “hot spots”: a randomized, controlled trial. *Justice Quarterly*, 12(4), 625-648. doi:10.1080/07418829500096221
- Sidebottom, A. & Tilley, N. (2011). Improving problem-oriented policing: The need for a new model? *Crime Prevention and Community Safety*, 13(2), 79-101. doi: 10.1057/cpcs.2010.21

- Statskontoret. (2016). *Ombildningen till en sammanhållen polismyndighet. Delrapport 1 om genomförandearbete*. Stockholm: Statskontoret.
- Sveriges kommuner och landsting. (2016). *Brottsförebyggande*. Hämtad 2018-04-14, från <https://skl.se/samhallsplaneringinfrastruktur/trygghetsakerhet/brottsforebyggande.645.html>
- Toomey, T., Rosenfeld, C. & Wagenaar, A. (1996). The Minimum Legal Drinking Age: History, Effectiveness, and Ongoing Debate. *Alcohol Health and Research World*, 20(4), 213-217.
- U.S. Department of Justice. (1999). *Mapping crime principle and practice*. Washington: U.S. Department of Justice.
- Vandeviver, C. (2014). Applying google maps and google street view in environmental criminological research. *Crime science*, 2014 (13). doi:10.1186/s40163-014-0013-2
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vincent, L. (2007). Taking online maps down to street level. *IEEE Computer*, 40(12), 118–120. doi:10.1109/MC.2007.442
- Weisburd, D. & Lum, C. (2005). The diffusion of computerized crime mapping in policing: Linking research and practice. *Police Practice and Research*, 6(5), 419-434. doi:10.1080/15614260500433004
- Wolff, M. & Asche, H. (2009). Geovisualization approaches for spatio-temporal crime scene analysis – Towards 4D crime mapping. I Geradts Z.J.M.H., Franke K.Y., Veenman C.J. (Ed) *Computational Forensics. IWCF 2009. Lecture Notes in Computer Science*, vol 5718. Berlin: Springer.